

jaargang 52, december 2025

zeemagazijn

het scheepvaart **national maritime** museum

Mode komt in golven

Terugblik SAIL 2025

Visserstrui vol liefde

Maritiem Cadeau

Herinneringen aan de zee

Thuishaven

Patrick van Gerwen
zakelijk directeur

Foto: Vere Maagdenberg

Een vertrouwd *Zeemagazijn* met een nieuw gezicht. Sinds mei van dit jaar ben ik als zakelijk directeur aan boord bij Het Scheepvaartmuseum. Samen met Michael Huijser vorm ik de directie, waarbij ik verantwoordelijk ben voor financiën, bedrijfsvoering, hospitality en events. Stond de vorige editie van het *Zeemagazijn* voor mij nog vol met artikelen die me een boeiende inkijk gaven in het museum, nu is het gevuld met activiteiten waarbij ik vaak al nauw betrokken ben. Het museum voelt inmiddels al als een thuishaven.

Na een loopbaan als bedrijfseconoom op veel verschillende plekken, zocht ik een thuishaven. Een plek waar ik een andere hefboom onder mijn kennis en ervaring kan zetten. Waar verkenning, vernieuwing, verbetering en verbinding door de aderen stromen. Waar verhalen worden verteld en verwondering wordt gestimuleerd. Dat Het Scheepvaartmuseum precies zo'n plek is, laat deze editie van het *Zeemagazijn* in volle glorie zien.

Zo vormde SAIL Amsterdam een prachtig decor voor een enorm gevarieerd programma,

zowel op het water als in het museum. De *Christiaan Brunings* was op stoom om vele trouwe relaties vanaf het water te laten genieten van de tallships. Met *ROOTS ON DECK*, een innovatief programma dat via co-creatie tot stand kwam, richtten we een platform op waar de Molukse gemeenschappen prachtige, ontroerende verhalen het museum in bracht. Dankzij die veelzijdige programmering trokken we tijdens SAIL een recordaantal van 29.000 bezoekers.

Vernieuwing en verbinding tref ik ook in de pas geopende, bijzonder aantrekkelijke tentoonstelling *Oceanista – Fashion & Sea*. Oude verhalen over lokale schipperstruinen hebben als vanzelfsprekend een plek naast artistieke creaties die actuele maritieme thema's verbeelden. En dat de gele oliejas uit onze eigen collectie zo op zijn plaats is in deze tentoonstelling, zal ongetwijfeld bij heel veel liefhebbers voor verwondering zorgen. Dus kom allemaal kijken!

Ik hoop je snel te mogen begroeten in ons museum, al dan niet met Bretonse streep of een ander mode-item dat je blik op de maritieme wereld verbeeldt.

“Na een loopbaan als bedrijfseconoom op veel verschillende plekken, zocht ik een thuishaven”

Veel leesplezier!

In dit nummer

6 Mode komt in golven
De najaarstentoonstelling
Oceanista – Fashion & Sea

12 Een naadloze samenwerking
Modemerkt MARTAN en
Het Scheepvaartmuseum

Foto: Boris Lutters

18 Het museum op z'n best
Een terugblik op SAIL 2025

24 Maritiem Cadeau
Viert en versterkt Amsterdamse
band met water

28 Museum van jou
Bezoekers van het museum
aan het woord

34 Fellowships
Updates van recente onderzoeken

36 Visserstrui vol liefde
Column Arno Kantelberg

38 Aanwinst
Studioportret Pieter Hendrik
en Diète Schröder

Foto: Jacobus Wilhelmus Besijn

42 Aangespoeld
Parels voor op de leeslijst

44 Object in beeld
Illustratie Piet Paris

46 Een kijkje achter de schermen
Varen met een museumstuk tijdens SAIL

Foto: Saffron Pape

50 Op de agenda
De activiteiten in de komende maanden

52 Waterschip
Van wrak tot verhaal

Vereeniging Nederlandsch Historisch Scheepvaart Museum

55 Kom aan boord
Steun onze wereldberoemde collectie

56 Herinneringen aan de zee
Voor nu én in de toekomst

**58 Het verhaal achter
het vermogen**
De Beleggingscommissie

59 Activiteitenkalender 2026
De Verenigingsactiviteiten
voor het komende jaar

Colofon Zeemagazijn
Zeemagazijn is het magazine van
Het Scheepvaartmuseum en tevens het
ledenmagazine van de Vereniging Nederlandsch
Historisch Scheepvaart Museum

Hoofdredactie
Bibi Heuvelink, Inge Loijens en Tim Streefkerk

Tekstredactie
Arnoud Bijl

Vormgeving
Kingsize Creations

Basisontwerp
Thonik

Druk
Koopmans' Drukkerij BV

Aan dit nummer werkten mee
Roos de Bolster, Erwin van Delden, Edo Dijksterhuis,
Patrick van Gerwen, Marja Goud, Saskia Hooft,
Arno Kantelberg, Wiske Klop, Inge Loijens, Marijn
Moesbergen, Tom Nouwen, Piet Paris, Maayke Pleijers,
Hugo Post, Tim Streefkerk, Repti Suprantinah, Carmel
van der Veeke, Maartje Visser, Jeroen van der Vliet,
Isaac Vogelsang en Mia Vrijens

Met dank aan
Cor Blok, Douwe de Boer, Ans de Graaf, Femke Halsema,
Michael Huijser, Diek Pothoven, Tjeerd Schulting,
Marloes Vreugdenhil, Arie Jan de Waard, Jan Wetzlar,
Adam, Arthur, Elena en Livia, Georgette, Fien en Elly,
Helen en Noa, Nicolas, Sharon en Sandra, Sawicka

Fotografie collectie
Bart Lahr

Contact
Heeft u vragen of suggesties voor de Vereniging
Nederlandsch Historisch Scheepvaart Museum?
Neem dan contact op per e-mail via
vereeninging@hetscheepvaartmuseum.nl

Adres
Het Scheepvaartmuseum,
Postbus 15443, 1001 MK Amsterdam
zeemagazijn@hetscheepvaartmuseum.nl

Zeemagazijn is gedrukt op FSC®-gecertificeerd papier. FSC (Forest Stewardship Council) is een internationale organisatie die verantwoord bosbeheer stimuleert. FSC® stelt wereldwijde standaarden voor bosbeheer op, met daaraan gekoppeld een keurmerk.

Hydromedusa dress
van de Nederlandse
ontwerper Iris van Herpen,
geïnspireerd op de sierlijke
bewegingen van kwallen
Foto: Twycer

Mode komt in golven

Met *Oceanista – Fashion & Sea* besteedt Het Scheepvaartmuseum voor het eerst aandacht aan mode en haar maritieme invloeden. Dat gaat van serieuze haute couture tot een truitje van de HEMA.

Edo Dijksterhuis

Een blauw-wit gestreept shirtje. Een verblindend gele zuidwester. Blinkende knopen op een double-breasted jasje. Een heerlijk comfortabele vissers-trui. Als je er eenmaal op gaat letten, zie je de maritieme invloeden overal in het straatbeeld. En daarmee is mode een logisch onderwerp voor Het Scheepvaartmuseum, dat zich bezighoudt met de invloed van de maritieme wereld op de bredere maatschappij.

'Toch was mode een blinde vlek', geeft museum-directeur Michael Huijser toe. Maar zijn ogen gingen breed open toen zijn team de tentoonstelling *Oceanista* in Finland had bezocht en met enthousiaste verhalen thuiskwam. 'Die tentoonstelling was spectaculair, maar we wisten: als we haar overnemen, dan moet ze worden toegespitst op Nederland en aansluiten bij onze eigen collectie.'

'Eigenlijk hebben we de tentoonstelling opnieuw gemaakt', vertelt projectleider Marloes Vreugdenhil. 'De bruiklenen dienden als basis, maar meer dan de helft van de 110 objecten zijn nieuwe toevoegingen. We begonnen met vijftien thema's, hebben zitten schuiven met stukken en kwamen uiteindelijk uit op negen onderwerpen verdeeld over acht zalen, die door onderscheidende vormgeving verschillende werelden zijn.'

Visnetten omsluiten de werken van jonge mode-ontwerpers als Quiana Cronie, Niño Divino en Jeppe Juel. Foto: Twycer

Oceanista heeft geen vaststaande volgorde. Het is geen chronologisch overzicht, en net als collecties op de catwalk heeft iedere zaal zijn eigen spanningsboog. 'Wat ik er heel goed aan vind is de combinatie van hoge en lage cultuur', stelt Huijser. 'De haute couture van Gaultier staat gewoon naast een truitje van de HEMA, dat goedkoper is dan de mannequin waarop het wordt gepresenteerd.'

Het thema 'Matroos aan wal'. Foto: Twycer

Oliejas met bijpassende zuidwester uit de collectie van Het Scheepvaartmuseum. Foto: Twycer

Het wensenlijstje met topontwerpers was op z'n zachtst gezegd ambitieus, maar het lukte toch iedereen te strikken

Door de hele tentoonstelling loopt een historische laag, die direct gekoppeld is aan hedendaagse mode-uitingen. 'Het uniform van Nanda Blauwkuip-van der Pijl, de eerste vrouwelijke commandant maritieme middelen, hangt direct naast de kostuums die de Toppers droegen in hun *Loveboat Edition* van 2012 – verkregen via de manager die ons toegang gaf tot het walhalla van de Toppers-kostuums', vertelt conservator Isaïc Vogelsang. 'De glitterpakken worden ook gecombineerd met ontwerpen van Thom Browne. Die Amerikaanse ontwerper speelt met genderexpressie door het gala-uniformjasje van een adelborst te combineren met een rok. Of een pantalon te voorzien van een zestiende-eeuwse braguette, een buidel om de schaamstreek te bedekken.'

Niet alleen zeemansdracht heeft zijn weg gevonden naar de kledingkasten van landrotten. Ook de maritieme geschiedenis is een inspiratiebron

geweest voor ontwerpers. 'Toen het Franse fregat *Belle Poule* in 1778 het Britse schip *HMS Arethusa* versloeg, waardoor Frankrijk betrokken raakte bij de Amerikaanse Revolutie, brachten Parijse modehuizen hoeden in de vorm van dat schip op de markt', vertelt Vogelsang. 'Philip Treacy heeft daar weer een eigentijdse variant op gemaakt, die er helemáál extravagant uit ziet.'

Ook het koloniale verleden, waarin de zeevaart een cruciale rol speelde, heeft zijn weerslag gehad in de mode. Vogelsang: 'In het Nationaal Archief vonden we een achttiende-eeuws sampleboekje van stoffen met een Indiase oorsprong, die in Europese fabrieken op grote schaal werden nagemaakt en daarna verscheept naar West-Afrika als ruilmiddel in de handel in tot slaaf gemaakten. Een ander voorbeeld is sits, dat vanuit India via VOC-handelsschepen zijn weg vond naar Nederland en is verwerkt in de streekdracht van Hindeloopen, Marken en Spakenburg.'

Een belangrijke toevoeging aan het oorspronkelijke tentoonstellingsontwerp is het werk van hedendaagse ontwerpers. Chanel, Maison Margiela en Moncler behoren tot de klinkende namen die iedere fashionista doen watertanden. Jean Paul Gaultier, wiens naam voor eeuwig verbonden is met de blauw-wit gestreepte Bretonse trui, mocht natuurlijk niet ontbreken. En van Versace is een outfit in golvend soepele stof te zien met een barokke print van ankers en zeesterren.

Bijzondere accessoires als walvisshoenen, een oversized pareltas en met een edelstenen verrijkte tandenstoker sieren de vitrines. Foto: Twycer

‘De haute couture van Gaultier staat gewoon naast een truitje van de HEMA, dat goedkoper is dan de mannequin waarop het wordt gepresenteerd’

Nederlandse ontwerpers geven ook acte de présence, ‘waarbij we vooral jonge creatieve talenten een podium wilden bieden’, aldus Huijser. Tot de gevestigde namen behoort Botter, het label van Rushemy Botter, die geboren werd op Curaçao maar grotendeels opgroeide in een vissersplaatsje onder de rook van Amsterdam. Van hem is een outfit met visprint te zien.

Het wensenlijstje met topontwerpers was op z’n zachtst gezegd ambitieus, maar het lukte toch iedereen te strikken. ‘En ze kwamen hun werk vaak ook nog eens zelf installeren’, vertelt Vreugdenhil. Terwijl Iris van Herpen als internationale grootheid permanent overvraagd is en ook nog eens een gelijktijdig overzicht heeft in de Rotterdamse Kunsthal, schittert ze in *Oceanista* met twee creaties.

En Duran Lantink werd tijdens de tentoonstellingsvoorbereiding gebombardeerd tot creative director van Jean Paul Gaultiers modehuis, maar toont toch zijn interpretatie van een schippersoutfit. Zowel Van Herpen als Lantink heeft duurzaamheid hoog in het vaandel. ‘Zoals eigenlijk alle topontwerpers tegenwoordig’, zegt Vreugdenhil. ‘Ze zijn zich enorm bewust van de afvalberg en milieuschade die *fast fashion* veroorzaakt. De trend om andere, meer circulaire materialen te gebruiken komt expliciet aan de orde in de zaal met het thema “Ocean Made”. Hier zijn schoenen en tassen te zien van vissenleer, een jas van algen, een jurk versierd met kaurischelpen en sieraden gemaakt van parelmoer.’

De aandacht voor duurzaamheid is doorgetrokken in het tentoonstellingsontwerp. ‘Sinds twee jaar wordt ieder project daarop getoetst’, vertelt Huijser. ‘We hergebruiken zo veel mogelijk of zelfs al het bouw materiaal. Er is voor deze expositie zo veel mogelijk gebruik gemaakt van bestaande vitrines. En de muren hebben de kleur van de vorige tentoonstelling gehouden, wat een hoop vierkante meters geverfd wandoppervlak en flink wat CO₂-uitstoot scheelt.’

Ondanks die beperkingen is Studio Harm Rensink erin geslaagd iedere zaal een eigen sfeer en karakter mee te geven. Zo zijn wanden achter de Bretonse truien voorzien van blauwe strepen van stof, die na de tentoonstelling wordt verwerkt tot kussens. En de uniformen staan uitgesteld op een verhoging die wel wat wegheeft van een decorstuk – om het showelement te benadrukken dat natuurlijk altijd meespeelt bij deze kleding.

‘De aanpak is inderdaad theatraal’, vertelt Huijser trots. ‘Maar dat past ook bij het onderwerp. De teksten zijn compact gehouden, maximaal zestig woorden lang. De kledingstukken moeten echt het verhaal vertellen.’

De klassieke Bretonse streep inspireert couturier Jean-Paul Gaultier al tientallen jaren om draagbare kleding en haute couture te ontwerpen. Foto: Twycer

Touwen en knopen vertellen het verhaal van een verdronken zeeman in het ontwerp van de Deense Jeppe Juel. Foto: Twycer

Quint Verhaart ontwierp schoenen gemaakt van de vinnen van de koraalduivel, een tropische invasieve vis Foto: Kirsten van Santen

De Zeeuwse ontwerper Ineke Otte creëerde een halssieraad geïnspireerd op mosselschelpen en is onder meer gedragen door koningin Máxima Foto: Kirsten van Santen

Oude materialen van het museum zoals marketingvlaggen, BHV-vesten en kostuums zijn door studenten gebruikt voor nieuwe circulaire ontwerpen Foto: Twycer

Op een andere, meer participatieve manier komt dat verhaal ook aan bod in het *Oceanista* Atelier. Midden tussen de topmerken hangen hier drie ontwerpen die door mbo-modestudenten van het ROC Amsterdam zijn gemaakt. ‘Ze hebben gebruikgemaakt van tweedehands materiaal uit het museum, zoals BHV-hesjes en tentoonstellingsvlaggen’, vertelt Vreugdenhil. ‘Uitgaande van de visserstrui zijn met hen tutorials ontwikkeld over versteltechnieken als gaten stoppen, haken en appliqueren. *Visible mending* is een trend tegenwoordig en biedt tegenwicht aan *fast fashion*.’

Ook de laatste zaal zal een jonger publiek aanspreken. Hier zijn onder meer de historische ontwerpen te zien van een Japanse tattoo-kunstenaar die rond de Eerste Wereldoorlog op Malta was beland en daar Britse matrozen tattooëerde. In boekjes zijn de gekozen ontwerpen opgeschreven, met de namen van klanten en hun schepen ernaast. Wat vroeger was voorbehouden aan zeelui is inmiddels gemeengoed. En, zo stelt conservator Vogelsang, ‘er is geen duurzamer modeartikel dan een tatoeage.’

Een naadloze samenwerking

Modemerkt MARTAN en
Het Scheepvaartmuseum

Speciaal voor de modetentoonstelling *Oceanista – Fashion & Sea* ontwikkelde het duurzame modemerkt MARTAN een limited edition-collectie in samenwerking met Het Scheepvaartmuseum. De ontwerpers Diek Pothoven en Douwe de Boer vertellen over hun nautische inspiratie en de samenwerking met het museum.

Inge Loijens

MARTAN creëert een eigen sfeer rondom de collectie, geheel in nautische thematiek, 2025
Foto: Boris Lutters

Het nautische handschrift van modemerkt MARTAN zit verweven in het DNA

De opdruk op het sjaaltje vertelt het verhaal van een zeeman die afscheid neemt van zijn geliefde aan wal, 2025
Foto: Boris Lutters

In de vrachtwagen op weg naar de Paris Fashion Week, waar de Europese Unie het circulaire Amsterdamse modemerkt MARTAN geselecteerd heeft als voorloper in duurzame mode, vertellen Diek Pothoven en Douwe de Boer eerst over het ontstaan van MARTAN.

De ontwerpers ontmoeten elkaar op mode-academie ArtEZ in Arnhem, waarna Pothoven MARTAN opricht. Niet veel later sluit De Boer zich aan. In 2022 komt Eugénie Haitsma Mulier aan boord, die op dat moment klassieke witte overhemden maakt van afgekeurd bedlinnen uit de hotelindustrie. Pothoven: 'Vandaag de dag kun je het niet meer maken een nieuwe modelijn uit de grond te stampen in een industrie die één van de meest vervuilende is ter wereld. Dat kun je alleen doen als er een duurzaam productiemodel achter zit.' In de hotelsector wordt textiel onbruikbaar als er kleine gaatjes of vlekken in zitten. De makers van MARTAN werken hieromheen, door om gaatjes

heen te knippen of de stof te verven of bewerken met prints. Zo komt er een nieuw ontwerp zonder nieuw materiaal te produceren.

Vanaf de oprichting van het bedrijf in een oude scheepswerf zijn maritieme invloeden in elke collectie zichtbaar geweest. Dat komt voort uit de jeugdijaren van Pothoven en De Boer. Beide ontwerpers groeiden op aan het water tussen het riet en in zeilbootjes. Het nautische handschrift van modemerkt MARTAN zit dan ook verweven in het DNA. Pothoven: 'Ik kom uit een scheepsbouw-familie, dus er zijn allerlei maritieme haakjes. Tijdens het grasduinen in de archieven ontdekte ik dat er meer dan 1100 ontwerpen van mijn groot- en overgrootvader in de collectie van Het Scheepvaartmuseum zijn opgenomen. Beiden waren maritiem architect. Ik wist dat er iets bewaard was, maar niet dat het zo veel was. Een onverwacht dierbaar moment en misschien wel de kiem van een volgende collectie.'

Toen Het Scheepvaartmuseum aanklopte voor bruiklenen in de tentoonstelling *Oceanista* dachten we: 'Dit is het perfecte moment om daar een mooie samenwerking aan te wijden.' Die samenwerking voelt daardoor natuurlijk en vanzelfsprekend: een modetentoonstelling in Het Scheepvaartmuseum en een modemerkt dat zijn identiteit ontleent aan de maritieme wereld.' Ook algemeen directeur Michael Huijser beaamt dat de samenwerking passend is. 'Wat ons direct aansprak was het hergebruik van materialen in de collecties van MARTAN. Bij alle samenwerkingen die we aangaan staat duurzaamheid voorop. Dat MARTAN geankerd is in het maritieme maakt het helemaal af.' Voor de tentoonstelling zijn een handgeknoopte jurk met de bekende achtknoop en een eigentijdse variant op het gestreepte matrozenhemd geselecteerd.

Het kantoor van de ontwerpers bevindt zich vlak bij Het Scheepvaartmuseum, waardoor de inspiratie nooit ver weg is. De Boer: 'Diek en ik fietsen bijna dagelijks samen langs het museum, waardoor je toch ook de hele tijd zit te denken aan die plek, voor de collectie dan wel voor de campagneshoot.' Het duo werkte samen met verschillende afdelingen in het museum: van collectie en museumwinkel tot marketing en communicatie. Die samenwerking is goed bevallen. De Boer: 'We zijn heel blij met de vrijheid die we hebben gekregen om een mooi MARTAN-beeld te scheppen rondom het museum. En het op beeld te zetten op een manier zoals we het nog niet eerder hadden gedaan. Heel dromerig, mooi en esthetisch.'

De schets van een kaagschip uit de collectie van het museum inspireerde de ontwerpers van MARTAN. Foto: Boris Lutters

De *knotted dress*, te zien in de tentoonstelling *Oceanista*, is gemaakt van scheepstouwen en bestaat uit dubbele handgeknoopte achtknopen, herkenbaar voor elke schipper. MARTAN, 2025
Foto: Boris Lutters

Ontwerpers van de collectie
MARTAN x Het Scheepvaartmuseum
Douwe de Boer en Diek Pothoven
Foto: Kwadwo Amfo

Speurend in de collectie van Het Scheepvaartmuseum kwamen de ontwerpers prenten en verhalen uit logboeken tegen die ze later vertaalden naar elementen in de limited edition-collectie. Zo is een prent van Gerrit Pompe uit 1675 gebruikt als felblauwe print op een overhemd en is de handgetekende achtknoop, karakteristiek voor het merk, in de collectie verweven op een topje, op een pet en in een sleutelhanger.

Maar de inspiratie vertaalt zich ook op een abstractere manier, die favoriet is bij de ontwerpers zelf. Meerdere verhalen uit de collectie over afscheid nemen op het water leidden tot het idee voor een print van een onderwater zwevende zakdoek. De Boer: 'Het is een zakdoek van een schipper die uitvaart en zijn geliefde uitzwaait. Hij verliest zijn zakdoek in de wind en die dwarrelt onder water. Het is een handgetekende streep die vervolgens op stof is gezet en onderwater dwarrelend is gefotografeerd. Daarna is het 2D gedrukt op een sjaaltje, overhemd en T-shirt.'

Modetijdschrift *Vogue* omschreef het partnerschap als 'een van de beste modesamenwerkingen van het moment'

De collectie werd gelanceerd tijdens SAIL 2025 met een vliegende start: een onlinecampagne en fysieke zichtbaarheid op vier plekken in Amsterdam. Een pop-upshop op het Open Plein van het museum, bij het NACO-huisje en concept store X-BANK en een etalage in boekhandel Athenaeum op het Spui. De collectie kreeg veel aandacht in de media. Modetijdschrift *Vogue* omschreef het partnerschap als 'een van de beste modesamenwerkingen van het moment'.

Verrassend genoeg verkopen de meest uitgesproken stukken, zoals het overhemd met schets, erg goed. Douwe: 'De shirts met print in onze collectie zijn een vast onderdeel van wie we zijn als MARTAN. Zowel de MARTAN-klant wordt getriggerd door de collectie, alsook bezoekers die bij Het Scheepvaartmuseum voor het eerst met MARTAN in aanraking komen.' En steeds meer mensen zullen in aanraking komen met het circulaire modemerkt. De vrachtwagen brengt de twee ontwerpers vandaag richting Parijs, waar de wereld van morgen klaar is om veroverd te worden.

[Alle items in de collectie, verschillende shirts, een topje, sjaal, pet en een sleutelhanger, zijn verkrijgbaar in de museumwinkel, en gedeeltelijk online. Zolang de voorraad strekt.](#)

[Oceanista – Fashion & Sea is te zien t/m 12 april 2026.](#)

Pop-upshop MARTAN x Het Scheepvaartmuseum op het Open Plein tijdens SAIL 2025. Foto: Beyond Borders Productions

Het museum op z'n best

Een terugblik op SAIL 2025

Tien jaar heeft Amsterdam moeten wachten op een nieuwe editie van SAIL. Dit jubileumjaar bracht drie mijlpalen samen: de tiende editie, vijftig jaar SAIL én Amsterdam 750 jaar. Het Scheepvaartmuseum was de thuishaven van het nautische evenement. Een unieke kans voor het museum om te laten zien wat water en erfgoed voor de stad en haar bewoners betekenen.

Maayke Pleijers

Tallships in de IJhaven. Foto: Roel Vincken SAIL

SAIL 2025 toonde aan dat water verbindt. Tien-duizenden mensen stonden langs de kades om de tallships te zien binnenvaren. Het IJ vulde zich met schepen en bootjes, een prachtig gezicht vanuit het karakteristieke NACO-huisje, waar medewerkers en relaties van het museum de SAIL-In beleefden. Of je nu fervent botenliefhebber bent of niet, de binnenvarende schepen waren indrukwekkend.

Als grootste scheepvaartevenement ter wereld trekt SAIL een breed en divers publiek en zet het de maritieme geschiedenis volop in de actualiteit. Daarom is het natuurlijk van grote waarde voor Het Scheepvaartmuseum. Tegelijk biedt SAIL een kans om thema's als duurzaamheid, inclusie en het gedeelde verleden onder de aandacht te brengen. In het museum werd de hele week een gevarieerd programma georganiseerd, voor bezoekers, donateurs en partners.

Toegankelijk voor iedereen

Tijdens SAIL opende Het Scheepvaartmuseum vijf dagen lang gratis de deuren, om een zo groot en divers mogelijk publiek kennis te laten maken met maritiem erfgoed. In totaal mocht het museum 28.995 bezoekers verwelkomen, van 3.000 op

woensdag naar bijna 12.000 op zaterdag, een record! Het VOC-schip bleek de absolute publieks-trekker. Meer dan 14.000 mensen stapten aan boord. De drukte vroeg veel van het team: samen met vier uitzendbureaus maakten de afdelingen publieksservice en evenementen en de keuken opgeteld bijna 2.000 werkuren. De sfeer was feestelijk. Het Open Plein en het café waren vol reuring, de croque monsieurs en cappuccino's vlogen over de toonbank. Zowel de winkel als het restaurant boekte recordomzetten. Het museum bruiste en voelde werkelijk als de thuishaven van SAIL.

Gastschepen

Aan de museumsteiger lagen drie bijzondere gastschepen. De *Gipsy Moth IV* sprong het meest in het oog: in 1966 zeilde Sir Francis Chichester er in recordtijd solo de wereld mee rond. Inmiddels is dit schip hét symbool van de moderne zeilsport. Het Greenpeace-zeiljacht *Witness* bracht gesprekken op gang over duurzaamheid en de toekomst van de scheepvaart. De *Lucipara 2* van de Sailors for Sustainability liet zien hoe overal ter wereld duurzame oplossingen vorm krijgen. Bezoekers konden rondkijken op de schepen of mee met een rondleiding van de bemanning.

Gastschepen aan het terras ponton: links de *Witness*, rechts de *Lucipara 2*. Foto: Beyond Borders Productions

Rijen voor het VOC-schip. Foto: Beyond Borders Productions

Grootse evenementen

Het Scheepvaartmuseum was ook locatie van feestelijke samenkomsten. Op donderdagavond vond het *Captain's Dinner* plaats: alle kapiteins van de tallships en de ambassadeurs van de landen waar die schepen vandaan komen, genoten van een volledig vegetarisch menu op het Open Plein. In totaal verwelkomde het museum 250 gasten op het diner. Deze bijzondere samenkomst werd vastgelegd door de internationaal zeer erkende fotograaf Jimmy Nelson, bekend om zijn indrukwekkende portretten van inheemse culturen wereldwijd. De tafels waren niet genummerd, maar ingedeeld naar windrichting, van Noordwest tot Zuidoost. Op vrijdagavond organiseerde het museum een jubileumfeest voor een horecagroot-handel: een groot diner voor 300 gasten, waarbij de keuken een indrukwekkend zevengangendiner verzorgde, met in totaal maar liefst 2100 gerechten.

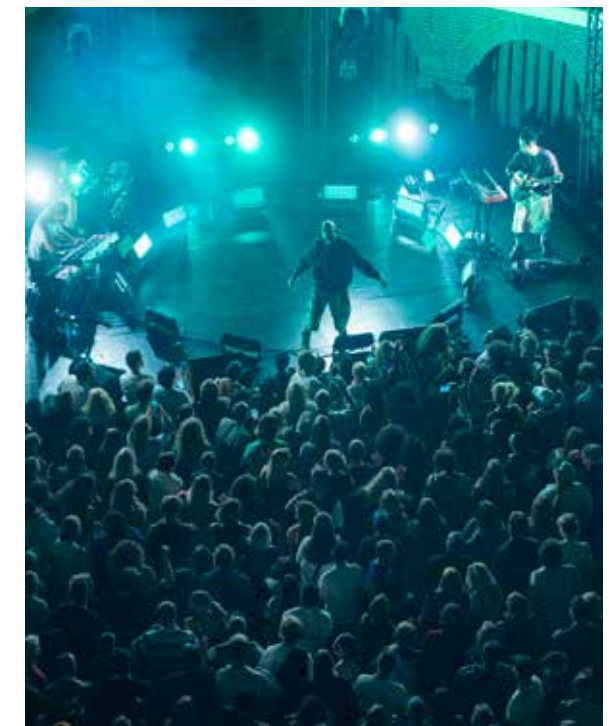

Captain's Dinner. Foto: Nadia ten Wolde SAIL

Reflectieve programmering

SAIL wordt vaak gezien als een viering van maritieme trots, maar Het Scheepvaartmuseum stond – als vast onderdeel van de programmering – nadrukkelijk stil bij de andere kant van deze geschiedenis. Deze feestelijke week bood evenzeer ruimte voor reflectie en kritische gesprekken.

Op zaterdag 23 augustus vond het programma *Changing Currents* plaats, een samenwerking tussen het museum, de Melkweg Amsterdam en SAIL. Van kolonialisme en intercontinentale handelsroutes tot hedendaagse migratie, van eten en muziek tot de manier waarop we samenleven – de oceaan heeft ons gevormd en blijft dat doen. Het programma bouwde voort op de tentoonstelling *Schaduw op de Atlantische Oceaan*, die eindigt met de manier waarop het koloniale verleden nog steeds doorwerkt. Vanuit dat vertrekpunt gaven artiesten als Jair Faria, Anne-Fay, Djé-Rimo, Claire Lyons en Willem de Bruin een intieme en krachtige invulling aan de avond. Radio-dj Angelique Houtveen praatte de avond aan elkaar en benadrukte de urgente noodzaak van nieuwe verhalen in de maritieme geschiedenis. Het programma combineerde optredens, spoken word en persoonlijke verhalen en bood de mogelijkheid om een aantal tentoonstellingen in het museum te bezoeken. Met 1.100 bezoekers was ook deze avond een groot succes. Eén bezoeker omschreef de avond treffend: 'Er werden verhalen gedeeld, er werd naar elkaar geluisterd, maar er werd ook lekker gedanst.'

Changing Currents. Foto: Beyond Borders Productions

ROOTS ON DECK: OMBAK ANAK MALUKU. Foto: Beyond Borders Productions

De volgende dag maakte het museum ruimte voor de Molukse gemeenschappen tijdens *OMBAK ANAK MALUKU*, de eerste editie van *ROOTS ON DECK*. Dit nieuwe programma wordt iedere keer opgezet in co-creatie met een andere gemeenschap die sterk verbonden is met de maritieme en koloniale geschiedenis. De gemeenschappen bepalen zelf hoe ze hun verhalen vertellen en gerepresenteerd worden. Deze editie werd georganiseerd in samenwerking met Museum Maluku en L3B.AGENCY, een bureau gespecialiseerd in jongerencultuur. Het programma zelf was volledig door de Molukse gemeenschappen samengesteld, met dans, muziek en gesprekken.

Het podium was bestemd voor stemmen uit deze gemeenschappen, die verhalen deelden over identiteit, verbondenheid en kracht. Voor veel bezoekers – Moluks en niet-Moluks – was het een indrukwekkende ervaring, die toonde hoe belangrijk het is dat zowel maritiem erfgoed als de maritieme cultuur van nu ook de verhalen, perspectieven en toekomstbeelden van de gemeenschappen weerspiegelt. Henry Timisela, directeur van Museum Maluku en host van deze editie, verwoordde het krachtig: 'Vandaag vullen wij dit schip en deze ruimte volledig met Molukse energie, verhalen en perspectieven. Dit is een take-over: we nemen de representatie in onze handen, naar onze eigen invulling.'

'Vandaag vullen wij dit schip en deze ruimte volledig met Molukse energie, verhalen en perspectieven. Dit is een take-over: we nemen de representatie in onze handen, naar onze eigen invulling'

Met het stoomschip *Christiaan Brunings* tussen de schepen

Maar liefst acht keer voer de *Christiaan Brunings* langs de tallships in de IJhaven. De leden van Het Compagnie Fonds, de leden van de Vereeniging Nederlandsch Historisch Scheepvaart Museum, deelnemers van de VriendenLoterij, medewerkers van het museum en vrienden en familie van de vrijwilligers die het schip onderhouden en in de vaart houden, werden uitgenodigd om aan boord te stappen. Soms was het zó druk op het water dat de bemanning het dertig meter lange stoomschip tussen honderden bootjes door moest manoeuvreren. Het was erg bijzonder om zo dicht bij de tallships te varen en ze vanaf het water te bewonderen.

En verder...

Het museum was ook buiten de muren flink aanwezig. Collega's traden op als experts in de media: conservatoren Tim Streefkerk en Diederick Wildeman respectievelijk bij de NOS

en *De Telegraaf*, hoofd bibliotheek Marja Goud bij AT5 en hoofd publiek Repti Suprantinah bij NOS Radio 1 Journaal en Omroep Zwart. Daarnaast werd de MARTAN x Het Scheepvaartmuseum-collectie gelanceerd. Ook lieten we ons zien in het NACO-huisje, waar bezoekers een maritieme simulatie konden ervaren en informatie kregen over het museum. Het buurtontbijt, een terugkerend initiatief om buurtbewoners samen te brengen en banden met de wijk te versterken, stond eveneens in het teken van SAIL en werd gehouden bij het Binnenboord Festival op het Marineterrein. Het eten werd verzorgd door Cantina Mobilé, studenten van ROC Amsterdam deden de bediening.

De tiende editie van SAIL was een groot succes. Voor Amsterdam, voor het nautisch erfgoed en zeker ook voor Het Scheepvaartmuseum. Van de rijen voor het VOC-schip tot de reflectieve programmering: de hele week kon iedereen zien hoe het museum geschiedenis, actualiteit en mensen samenbrengt.

Varen met de *Christiaan Brunings*. Foto: Saffron Pape

Maritiem Cadeau viert en versterkt Amsterdams band met water

Dankzij het water en de havens groeide Amsterdam uit tot een stad van wereldformaat. Op die band met het water mogen we trots zijn, vinden zes Amsterdamse maritieme organisaties, waaronder Het Scheepvaartmuseum. Daarom boden zij de stad het Maritiem Cadeau aan. Een geschenk dat de Amsterdamse band met het water viert en versterkt.

Maartje Visser

‘Het Maritiem Cadeau herinnert inwoners en bezoekers er telkens weer aan dat dit een water- en havenstad is’

De grachten en het IJ, de Amstel, het Noordzeekanaal: in Amsterdam is het water nooit ver weg. De stad kent een lange en rijke maritieme geschiedenis – dankzij de havens heeft deze zich immers kunnen ontpoppen tot wereldstad. Op die verbondenheid met het water en de scheepvaart mag Amsterdam trots zijn, vinden de Koninklijke Marine, ORAM (Ondernemend Amsterdam), Port of Amsterdam, Damen Shiprepair Amsterdam, Stichting SAIL Amsterdam en Het Scheepvaartmuseum.

Deze zes organisaties werkten de afgelopen tijd nauw samen aan de organisatie van SAIL 2025. Tijdens het grootse evenement stond Amsterdam volledig in het teken van water en de scheepvaart, en viel op hoeveel aandacht er plots was voor de maritieme historie én toekomst. En hoe trots de mensen waren op Amsterdam als water- en havenstad. ‘Wij kregen allemaal de wens om dat gevoel vast te houden’, zegt Arie Jan de Waard, voorzitter van Stichting SAIL Amsterdam. ‘Niet alleen in de jaren dat we SAIL organiseren, maar ook in de jaren ertussen. Zo ontstond het idee om de stad tijdens SAIL gezamenlijk een Maritiem Cadeau aan te bieden.’ Tjeerd Schulting, managing director van Damen Shiprepair Amsterdam, vult aan: ‘We wilden een cadeau geven dat de band van Amsterdam met het water verder versterkt. Geen eenmalig cadeau, maar iets met een blijvende impact op de stad. Een cadeau dat inwoners en bezoekers er telkens weer aan herinnert dat dit een water- en havenstad is.’

Tjeerd Schulting
Foto: Bas Czerwinski

Michael Huijser
Foto: Vere Maagdenberg

Arie Jan de Waard
Foto: Tatiana Shalunova (Holland Park Media)

Maritieme Week

De organisaties bouwden het Maritiem Cadeau op uit drie pijlers. Ten eerste een jaarlijks terugkerende Maritieme Week. Vanaf 2026 zal Amsterdam ieder jaar een week lang bol staan van maritieme evenementen. Zo komen de Zeehavendagen Amsterdam in deze week te vallen – dit bestaande evenement draait om het werk en innovaties in de haven – maar komen ook programma's uit de koker van SAIL aan bod. Michael Huijser, algemeen directeur van Het Scheepvaartmuseum, laat bovendien weten dat de Maritieme Week een week vol plezier op en rond het water wordt. ‘Plezier voor jong en oud, voor professionals en recreanten, en alles ertussenin. In de Maritieme Week laten we zien hoe leuk en interessant het water is. En hoeveel kansen het werk in de haven biedt.’

NACO-huisje wordt clubhuis

De tweede pijler van het cadeau is de inrichting van het NACO-huisje achter het Centraal Station als ‘maritiem clubhuis’. In dit iconische huisje aan de De Ruijterkade kochten passagiers ooit hun kaartjes voor de veerboten over het IJ en de Zuiderzee. Inmiddels staat het alweer enige tijd leeg. Door van het NACO-huisje een maritiem clubhuis te maken, komt er een plek die de maritieme identiteit van Amsterdam zichtbaar maakt. Schulting: ‘Voor mij vormt het huisje, door zijn locatie aan het IJ, een brug tussen het stadscentrum en de havens. Welke rol het huisje precies gaat spelen, moet nog nader worden onderzocht. Maar het zou bijvoorbeeld heel mooi zijn als bestuurders van de stad er af en toe zouden vergaderen. Zodat ze de binding met het water en de havens behouden.’

Daan Mülhhaus, *Gezicht vanaf de Oostelijke Handelskade op de kop van Java-eiland te Amsterdam, toen nog het centrum van de haven, ca. 1935–1940. Olieverf op doek. 2010.0590*

Femke Halsema: ‘Een eer om dit geschenk te ontvangen’

Tijdens SAIL 2025 werd het Maritiem Cadeau overhandigd aan burgemeester Femke Halsema en wethouder Hester van Buren van Amsterdam. Uit handen van de zes samenwerkende bedrijven ontvingen ze een 3D-print van het NACO-huisje. In een reactie heeft Halsema laten weten het een eer te vinden om het Maritiem Cadeau te ontvangen. ‘Dit geschenk is meer dan een symbolisch gebaar: het laat zien hoe goed Amsterdam verbonden is met het water, in verleden, heden en toekomst. De brede betrokkenheid van de partners maakt dit cadeau bijzonder en toekomstgericht. Het cadeau geeft de stad tastbare plekken en momenten om haar nautische ziel te vieren.’

De overhandiging van het Maritiem Cadeau aan burgemeester Femke Halsema tijdens de SAIL Summit 2025. V.l.n.r.: Michael Huijser, Kees Noorman (ORAM), René Tas (Koninklijke Marine), Arie Jan de Waard, Femke Halsema, Hester van Buren (wethouder Lucht- en Zeehaven), Mitra van Raalten (SAIL Amsterdam), Tjeerd Schulting en Roos van Ekdom (Port of Amsterdam). Foto: Nadia ten Wolde SAIL

Maritieme Loper

Tot slot: een Maritieme Loper. Zoals een rode loper filmsterren in de schijnwerpers zet, doet deze Maritieme Loper dat met de ‘sterren’ die een rol speelden en/of spelen in verleden, heden en toekomst van Amsterdam. In de Maritieme Loper staan het Oosterdok en de Passenger Terminal centraal. De Waard: ‘Het Oosterdok heeft een heel rijke maritieme historie. De komende jaren worden delen van het gebied opnieuw ingericht. Wij zouden het fantastisch vinden als daarbij ook de maritieme geschiedenis in beeld komt. In de Passenger Terminal wordt hard gewerkt aan de haven van de toekomst. Ook die verdient dus absoluut een plek in de Loper.’

De zes organisaties hopen dat het Maritiem Cadeau iedereen laat zien dat de stad is geworteld in het water. Dat de havens cruciaal zijn voor de stad. Dat Amsterdam boven alles een waterstad is én blijft. Museumdirecteur Huijser voegt daar nog een wens aan toe: ‘De Amsterdamse maritieme traditie is ontzettend omvangrijk. De enige manier om die in al zijn facetten te vieren en versterken, is door samen te werken. Met deze zes organisaties, die elkaar nu hebben gevonden, maar misschien ook wel met andere organisaties. Met z'n allen maken we het Maritiem Cadeau nog mooier.’

Museum van jou

Bezoekers aan het woord

Oceanista – Fashion & Sea is net geopend en trekt allerlei bezoekers. Waarom bezoeken zij de tentoonstelling en wat vinden ze ervan? Tijdens de herfstvakantie vertelt een aantal enthousiastelingen over hun ervaring.

Inge Loijens

Georgette,
Fien en Elly

‘Ik ga altijd shoppen bij oma’

‘Wat een fantastische tentoonstelling, de combinatie is zo knap!’ De jarige Georgette is er met kleindochter Fien en vriendin Elly. Ze houden alle drie van mode. Ooit runde Georgette een tassen- en bijouteriewinkel in Amsterdam. ‘Ik ga altijd shoppen bij oma’, zegt Fien. De ketting en armbanden die ze vandaag om heeft, komen dan ook uit oma’s collectie. ‘Het ultieme vintage-shoppen.’

Adam

‘Het is een mooie en interessante tentoonstelling’

Zussen Elena en Livia komen samen met hun moeder Irene de tentoonstelling bekijken. Elena heeft voor haar verjaardag een naaimachine gekregen en wil zelf kleding gaan maken en repareren. Het is nog even oefenen. Wie weet inspireert *Oceanista*. ‘Het is een mooie en interessante tentoonstelling. Het werk van Iris van Herpen spreekt aan omdat het de zee voorstelt, met sierlijke golven.’

Elena en Livia

In zijn T-shirt met Bretonse streep bezoekt Adam uit de VS voor het eerst Het Scheepvaartmuseum. Hij heeft bewust gekozen voor een uitje met een maritieme link. ‘Ik zie hoe ik ben veranderd sinds ik naar een kuststad ben verhuisd en het water beter begrijp. Zo ben ik me meer bewust geworden van de impact van de oceaan en de maritieme industrie. Zelfs tentoonstellingen als *Oceanista* hebben invloed op onze cultuur.’

‘Ik zie hoe ik ben veranderd sinds ik naar een kuststad ben verhuisd en het water beter begrijp’

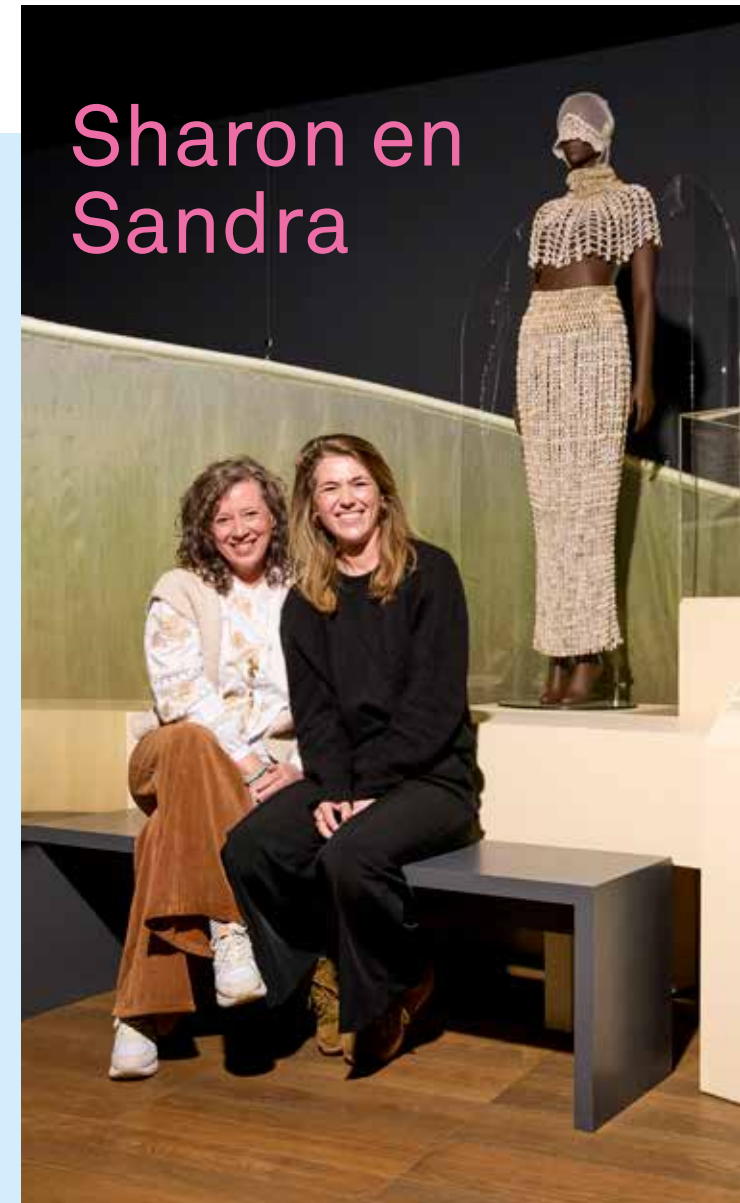

Helen en Noa

‘De speurtocht zet aan tot gesprekken en nadenken’

Als kind heeft Helen nog de vloer op het VOC-schip geschrobd, nu is ze terug, met haar dochter tijdens de herfstvakantie. Noa is helemaal weg van tekenen en heeft vandaag een landkaart gemaakt en een paar modieuze outfits met de *Oceanista*-moderoute. Helen: ‘De speurtocht zet aan tot gesprekken en nadenken. Ik vond de vraag interessant over waar je kleding vandaan komt. (...) Ik denk dat we nog weleens terugkomen.’

‘De speurtocht zet aan tot gesprekken en nadenken’

Sharon en Sandra

Ooit was Sandra de oppas van Sharon, inmiddels zijn de goedlachse dames vriendinnen. Ze zijn speciaal voor *Oceanista* naar het museum gekomen. ‘Zoiets heb ik ook in mijn kast hangen! Leuk om te zien. Er wordt veel meer inspiratie gehaald uit het maritieme dan ik had verwacht’, zegt Sandra. Beiden vinden het werk van Yusra Razine Mahrah prachtig: ‘De schelpen zijn zo mooi. Dat je er zoiets vrouwelijks van kunt maken!’

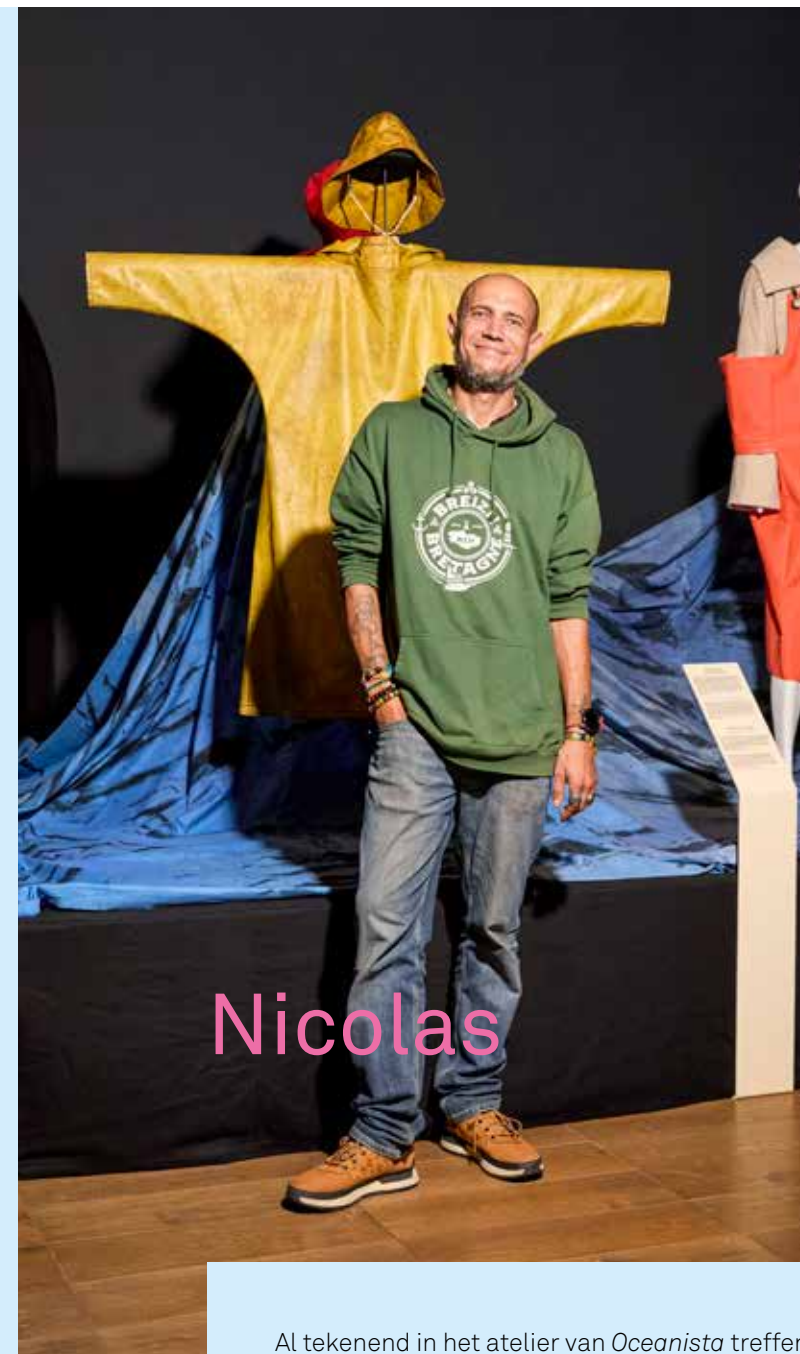
‘Zoiets heb ik ook in mijn kast hangen!’

‘Ik houd van de kleren en de kleuren’

In haar kleurrijke patchworkjas gemaakt door een Poolse ontwerper wandelt de eveneens Poolse Sawicka door de tentoonstelling. Ze is voor het eerst in Het Scheepvaartmuseum en is erg gecharmeerd van het museum, het gebouw en de replica van het VOC-schip. Ook *Oceanista* vindt Sawicka erg indrukwekkend: ‘Ik houd van de kleren en de kleuren.’

Sawicka

Nicolas

Al tekenend in het atelier van *Oceanista* treffen we de Franse Nicolas aan. Hij lijkt hier helemaal in zijn element. Maar ook naast de oliejas voelt hij zich thuis. Want zijn trui draagt hij niet voor niets, hij komt écht uit Bretagne, waar de maritieme invloed nooit ver weg is. ‘Dit museum is erg veelzijdig, dat is leuk om te zien.’

‘Dit museum is erg veelzijdig’

‘Het voelt hier als thuiskomen’

‘Staan de kraaltjes van mijn ketting wel goed op de foto?’ In de cape gemaakt door zijn tante en op de regenlaarzen die zijn moeder ooit nog droeg, zwiert Arthur door *Oceanista*. Glitters zijn favoriet, dus de pakken van De Toppers zijn het helemaal. ‘Het voelt hier als thuiskomen’, zegt moeder Florine. Mijn vader (opa Boot) voer heel erg veel, was donateur van het museum en heeft hier zelfs zijn pensioneringsfeest gevierd. Toen ze hoorde dat er een tentoonstelling over mode was, wist ze meteen: hier moet ik met Arthur naartoe.

Arthur

FELLOWSHIPS

Het Scheepvaartmuseum stimuleert onderzoek naar objecten in de museumcollectie met twee beurzen. Het Dr. Ernst Crone Fellowship staat open voor gepromoveerde academici, het Prof. J.C.M. Warnsinck Fellowship voor (bijna) afgestudeerde masterstudenten. We praten je graag bij over de lopende onderzoeken.

Solidariteit en 'makerschap' op zee

Hugo Post

In zijn beroemde boek *Wij slaven van Suriname* (1934) beschrijft de Surinaamse antikoloniale schrijver Anton de Kom hoe hij aan boord van het stoomschip *Van Rensselaer* een Nederlandse stoker tegenkwam op het dek, die hem begroette en naar hem lachte. De Kom zag dit gebaar als een symbool van solidariteit en – in zijn woorden – 'makerschap' onder arbeiders. Ruim tien jaar eerder, in 1920, had De Kom zelf op een vergelijkbaar stoomschip gewerkt. Hij was geen uitzondering. In de jaren twintig en dertig van de vorige eeuw werkten veel Surinaamse en Antilliaanse zeelieden op Nederlandse stoomschepen. Vaak moesten zij het zwaarste werk verrichten in de machinekamer: het scheppen en stoken van de kolen.

Het Scheepvaartmuseum bezit verschillende foto's met daarop Surinaamse en Antilliaanse bemanningsleden. Met deze foto's als uitgangspunt onderzoek ik tijdens mijn Prof. J.C.M. Warnsinck Fellowship hoe voor hen het leven aan boord was, wat de achterliggende motivaties waren om op de stoomschepen te gaan werken, en of er inderdaad sprake was van solidariteit en makerschap op zee, zoals we bij De Kom lezen. Om deze vragen te kunnen beantwoorden, koppel ik de foto's van het museum aan bronnen uit andere collecties,

zoals personeelskaarten van rederijen en arbeiderstijdschriften die verspreid werden onder zeelieden.

Doordat stoomschepen in talloze havens aanmeerden, en bemanningsleden uit alle windstreken in dienst namen, vond op deze schepen veel uitwisseling van ideeën plaats. Dit maakte ze, samen met de zware arbeidsomstandigheden aan boord, tot een vruchtbare bodem voor communistische en socialistische organisaties. Langs deze weg werden ook antikoloniale berichten en ideeën verspreid onder Surinaamse en Antilliaanse zeelieden. Door deze politieke organisatie aan boord te onderzoeken zal ik het vaak onderbelichte maritieme aspect van het Surinaamse en Antilliaanse antikolonialisme op de kaart kunnen zetten.

Daarnaast verwacht ik met mijn onderzoek aan te kunnen tonen dat voor veel Surinaamse en Antilliaanse zeelieden het werken op een schip een manier was om aan de arme, koloniale samenleving te ontsnappen en zo hun maatschappelijke positie te verbeteren. Dit is bijvoorbeeld zichtbaar in het grote aantal zeelieden uit het Caribisch gebied dat in New York van boord ging en niet meer terugkeerde in dienst. Vaak kwamen zij terecht in de wijk Harlem. Deze beleefde in de jaren twintig en dertig van de vorige eeuw een bloeiperiode van Afro-Amerikaanse kunst en literatuur. Een culturele ervaring die gepaard ging met een golf van radicale ideeën over emancipatie van (zwarte) arbeiders. En zo kwamen ook de Surinaamse en Antilliaanse zeelieden die in New York aanmeerden (weer) in aanraking met uitgesproken antikoloniale bewegingen.

Matrozen van Nickerie, 1918, waarschijnlijk door Janus Ossewaarde, 2001.1935

De 'Boonacker': een 'papieren dokter' of levensecht hulpmiddel?

Mia Vrijens

De naam Boonacker zegt waarschijnlijk niet iedereen iets buiten de nautische wereld, maar daarbinnen gaat menig lampje branden zodra je hem noemt. Dr. Boonacker was de auteur van twee belangrijke boeken aan boord van koopvaardij- en visserij-schepen, namelijk *Geneeskundige gids aan boord*, waarvan de eerste druk in 1932 verscheen, en zijn kleinere broertje *Geneeskundige hulp aan boord* dat vanaf 1937 werd uitgebracht. Over dit laatste boek gaat mijn onderzoek als Prof. J.C.M. Warnsinck Fellow.

Voordat het internet bestond, had menig huishouden een Oranje-kruisboekje ergens op de plank staan. Het gaf allerlei EHBO-tips voor hulp bij verwondingen in en rond het huis. Op zee was ook zo'n boekje aanwezig, officieel *Geneeskundige hulp aan boord* maar ook wel bekend als 'De Boonacker'. De eerste druk verscheen in 1937, de laatste – veertiende – in 1977. Tot begin jaren negentig bleef het boekje in gebruik, het was namelijk een verplicht onderdeel van de medische uitrusting aan boord op grond van het Schepenbesluit. Daarnaast maakte het standaard deel uit van het medisch-verpleegkundige EHBO-onderwijs op de zeevaartscholen. Of er nu werd gekozen voor de nautische richting of de technische, alle leerlingen kregen er op zekere dag mee te maken. Hoe hoger de rang, hoe uitgebreider de kennisoverdracht. Bij de benoeming naar de rang van eerste stuurman ging het veelal gepaard met deelname aan een zesweekse stage bij een spoedeisende hulpafdeling van een ziekenhuis.

Tot begin jaren negentig bleef het boekje in gebruik, het was namelijk een verplicht onderdeel van de medische uitrusting aan boord op grond van het Schepenbesluit

Boonacker schreef al in 1901 een voor-versie van deze bekende boeken tijdens zijn werk als huisarts in Maassluis. Die versie, een brochure van 45 pagina's, was eigenlijk een EHBO-leidraad, of zoals de ondertitel ook aangeeft een 'Handleiding ten gebruike bij de verband- en medicijnkist'. Zijn werkterrein vanuit Maassluis bracht hem geregeld in contact met ongevallen en ziekte aan boord van schepen en de hygiënische omstandigheden aldaar. Hij schreef niet alleen deze brochure, hij gaf daarna ook cursussen aan schippers en stuurliu in basale EHBO-vaardigheden en hygiëne.

De grote vraag tijdens mijn fellowshiponderzoek is: hoe werd dit boekje in de praktijk gebruikt? Was het echt zo noodzakelijk dat je het aan boord had? En als je opgeleid werd voor de nautische of technische dienst, dan koos je niet voor de 'zorg', dus hoe was het dan om medisch-verpleegkundige handelingen uit te voeren? Was en voelde het boordpersoneel zich voldoende voorbereid? Om daarachter te komen, maak ik gebruik van oral history als onderzoeksmiddel om verhalen op te halen. Slechts enkele verhalen kunnen vastgelegd worden, vanwege de tijdspanne van enkele maanden. Dit zal van (hoofd)werktuigkundige, kapitein, schrijver of RMD-arts enkele voorbeelden en anekdotes opleveren. Ze zullen het gebruik van 'de Boonacker' in de praktijk kunnen schetsen, nuanceren wellicht, maar ook mythes en broodje-aapverhalen ontcrachten. Want hoeveel blindedarmoperaties zijn nu daadwerkelijk op volle zee met windkracht 10 uitgevoerd?

Verskillende drukken van *Geneeskundige hulp aan boord*
5de druk, 1954, 1993.1496
6de druk, 1959 (grijs), S.6699 (4)
8ste druk, 1966 (rood), collectie Vrijens
11de druk, 1971 (wit) 2004.5732

Anonieme maker, Groepsportret van een aantal vissers aan boord van een palingaak op de Theems (detail), ca. 1920. 1999.1674

VISSERSTRUI VOL LIEFDE

Foto: Tom Cornelissen

De redactie nodigt ieder nummer een columnist uit om te reflecteren op een object, tentoonstelling of publieksprogramma van Het Scheepvaartmuseum.

Arno Kantelberg

Oceanista is een tentoonstelling met een maritieme insteek. De meeste tentoonstellingen in Het Scheepvaartmuseum hebben die insteek, daar hebt u een punt. Maar in *Oceanista* is dat toch bijzonder. Want hier wordt die gekoppeld aan een thema dat je niet zo snel zou verwachten in deze maritieme context. In *Oceanista* probeert Het Scheepvaartmuseum het maritieme verleden te verbinden met het modebeeld van nu. De ondertitel luidt dan ook *Fashion & Sea*, en er wordt getoond hoe de zee haar stempel heeft gedrukt op mode in de vorm van materialen, silhouetten, prints en symboliek.

Nu zijn Nederland en mode over het algemeen niet twee handen op één buik. Mode blijft voor Nederlanders een soort buitensport: functioneel, en liefst met een capuchon. Het zit niet in onze calvinistische aard om ons over te geven aan schoonheid of frivoliteit. Dat laten we over aan de roomser geschoolde Fransen en Italianen, die zich niet schamen om openlijk van mode te houden. Van Nederlanders mogen we, eerlijk is eerlijk, sowieso op dit terrein niet al te veel verwachten. Laat staan van de Nederlandse vissers.

Maar zo zie je hoe een mens zich kan vergissen: het meest modische hoogtepunt op de tentoonstelling komt niet

van over de grens. Er is weliswaar behoorlijk veel mode te zien van grote ontwerpers (Gaultier, Balmain, Thom Browne, Margiela en nog zowat), en er zijn veel internationale referenties, bijvoorbeeld aan de internationale vissersvaart en marine, maar ook aan de koloniale koopvaardij richting de Oost en de West – dat alles verdeeld over negen zalen met elk een eigen thema.

Toch maakte mijn modehart het grootste sprongetje in de zaal die ik het meest Hollands zou willen noemen. En dan bedoel ik niet de zaal met kapiteinsuniformen, waaronder het met glanzende epauletten en glimmend geborduurde ankers versierde uniform dat door zangtrio De Toppers werd gedragen. Ik bedoel ook niet de zaal (thema: *Wilde zee*) waar een zuidwester en een ouderwetse oliejekker worden geëxposeerd. Nee, mijn hoogtepunt bevindt zich in de zaal getiteld *Knopen en truien*, dat geboetseerd is rondom misschien wel het meest oer-Hollandse kledingstuk: de kabeltrui.

In die zaal staat een vitrine met enkele blauwe visserstruien. Dat lijkt allemaal niet heel bijzonder, maar je moet de vitrine dichter naderen. Dan zie je namelijk dat de truien van elkaar verschillen in motief. Plaatsen als Urk, Volendam, Marken, Scheveningen en

Katwijk hadden elk hun eigen patroon, dat door de vrouwen werd gebreid in de wollen truien waarin ze hun mannen de grote vaart op stuurden. De vrouwen uit Volendam breiden bijvoorbeeld horizontale banen die eb en vloed genoemd werden.

De truien getuigen van groot vakmanschap, maar ook van liefde en gezamenlijkheid. En er is een enorm romantisch, zij het mythisch, verhaal vervlochten met de creatie ervan. Mocht de visser een zeemansgraf beleven, dan kon aan de hand van de trui zijn afkomst bepaald worden. En aan de gouden oorbel, want die verschilde ook per dorp. Met de oorbel werd vervolgens de begrafenissen afgetekend.

En de trui, liefdevol gebreid door de vissersvrouw, ging mee het graf in.

Journalist Arno Kantelberg is hoofdredacteur van tijdschrift *ModMod*. Als Stijlpastoor des Vaderlands buigt hij zich in tekst en beeld over met name de kledingesthetiek van de Nederlandse man en vrouw.

Aanwinst

Studioportret Pieter Hendrik en Diete Schröder

Ruim honderd jaar bepaalde het kindermatrozenpak het modebeeld.
De vijfjarige Pieter Hendrik Schröder (1900-1983) uit Alkmaar had ook een
exemplaar in bezit. Omstreeks 1905 poseerde hij met zijn zus Diete (1899-1973)
in de fotostudio van J.W. Buys. De foto is onlangs door Pieters kleindochter
Heleen van den Bergh geschonken aan Het Scheepvaartmuseum.

Isaac Vogelsang

Het matrozenpak van Pieter is een gestreepte variant op het blauw-witte pakje dat in 1846 werd gedragen door de Britse kroonprins Albert Edward, 'Bertie', de latere koning Edward VII. Bertie droeg het aan boord van het koninklijke jacht *Victoria and Albert*, tot grote vreugde van de dienstdoende officieren en matrozen. Het was destijds een ongebruikelijke keuze van koningin Victoria om haar zoon in een matrozenpak te steken. Prinsen en jongens uit adellijke kringen droegen door-gaans miniatuurversies van officiersuniformen, als voorbereiding op hun toekomstige rol als militair leider. Toch gingen kinderen uit de hogere

standen al vanaf het einde van de achttiende eeuw ook wel gekleed in matrozenpakjes – een ontwikkeling die samenvalt met het ontstaan van de internationale kindermode. De vroegste versies hadden nog niet de kenmerkende braniekraag met V-hals en witte strepen. Matrozen – en dus ook sommige kinderen – droegen een lange pantalon, gecombineerd met een blouse met laag uitgesneden hals en plooi kraag, een satijnen sjerp en een hoed. De moderne matrozenkraag werd rond 1828 ingevoerd bij de Franse marine en vond later zijn weg naar de matrozenuniformen van vele andere landen, waaronder Nederland.

Aanvankelijk waren deze pakjes uitsluitend bedoeld voor jongens, gewoonlijk in de leeftijd van twee tot dertien jaar. Tegen het einde van de jaren tachtig van de negentiende eeuw werd de matrozendracht in Nederland ook gangbaar voor meisjes, en dan met name in sportkleding. Zo droegen meisjes en jonge vrouwen veel turn-, tennis- en zeilkleding met een matrozenkraag. Op de foto draagt Diète geen matrozenpak maar een wit jurkje. Hiermee neemt ze de rol aan van een jonge dame die zittend in een bootje wordt voortgepunterd door een jonge matroos. De foto toont daarmee niet alleen de modetrends van die tijd, maar is ook een afspiegeling van sociale rollen in kinderportretten.

Waarom kozen ouders ervoor hun kind als matroos te kleden? Eeuwenlang had de matroos een overwegend negatief imago: hij werd vaak afgebeeld als een ruige dronkaard en leek daarmee nauwelijks een geschikt rolmodel voor kinderen

Pierre Gleich (?), *Galerie des Modes et Costumes Français: Jeune Dame en robe à la Polonoise garnie de gaze, conduisant un enfant en matelot à manches retroussées*, 1785. Amsterdam, Rijksmuseum, RP-P-2009-1243

Jacobus Wilhelmus Besijn, *Kabinetfoto van Pieter Hendrik Schröder*, 1903. 2002.0633

Waarom kozen ouders ervoor hun kind als matroos te kleden? Eeuwenlang had de matroos een overwegend negatief imago: hij werd vaak afgebeeld als een ruige dronkaard en leek daarmee nauwelijks een geschikt rolmodel voor kinderen. Toch zijn er verschillende verklaringen voor de populariteit van het kindermatrozenpak. Net als bij de opvoeding van een kind, moest ook een matroos worden onderworpen aan een strikte discipline en moesten gehoorzaam zijn, om het schip draaiende te houden. In de loop van de negentiende eeuw ontstond bovendien een positiever beeld van de matroos, als 'ruwe bolster, blanke pit'. Na het zware en soms gevaarlijke werk was er aan boord ook ruimte voor ontspanning, waarbij matrozen zich geregeld gedroegen als uitgelaten kinderen. Aan het begin van de twintigste eeuw speelde ook de wens van ouders om hun verbondenheid met de nationale marine te tonen een rol. En naast sociale status en de aantrekkelijkheid van marineblauw – een kleur die bijna iedereen flatteert – zijn er nog andere oorzaken voor de langdurige populariteit van deze kindermode. Zo was de afneembare schouderkraag eenvoudig te wassen, en vonden volwassenen kinderen in matrozenpakjes vaak schattig. De kinderen zelf waren niet altijd zo enthousiast. Pieter herinnerde zich later dat hij het pakje vreselijk vond omdat het enorm kriebelde. Zijn moeder naaide daarom een extra stukje stof in de manchetten ter vergroting van het draag-

comfort.

Ondanks de eenvoud van het basismodel is in de loop der jaren een grote verscheidenheid aan matrozenpakjes op de markt gebracht. Soms waren het nauwkeurige imitaties van bestaande matrozenuniformen, maar meestal namen de ontwerpers het niet zo nauw. Vooral op de kragen leefden ze hun fantasie uit. Door te variëren konden fabrikanten elk seizoen met nieuwe modellen komen, zonder dat ze de snit van de pakjes zelf hoefden te veranderen. In Nederland bleef het kindermatrozenpak populair tot aan de jaren zestig van de vorige eeuw. Tegen die tijd was er een taboe ontstaan op het openlijk benadrukken van sociale verschillen via kleding. Omstreeks 1965 was de matrozenpakjesmode op sterven na dood. Toch verdween het niet helemaal uit de mode. Zo wordt het onder meer nog gedragen bij verschillende kinderzangkoren, op Japanse middelbare scholen en natuurlijk door Donald Duck.

Pieter en Diète

Pieter en Diète kwamen uit een welgesteld gezin in Alkmaar, waar hun vader als arts werkte. Op een vroegere foto van Pieter uit de collectie, eveneens uit de fotostudio van J.W. Besyn, zit de driejarige Pieter – nog zonder matrozenpak – op de rand van hetzelfde punterbootje en voor dezelfde beschilderde achtergrond van een vijferrand. Het kleine jongetje zou later schrijver en historicus worden. In 1932 promoveerde hij op het proefschrift *Parodieën in de Nederlandse letterkunde*. Ook speelde Pieter jarenlang een belangrijke rol in het culturele leven van Haarlem. Tijdens de Tweede Wereldoorlog verloor hij zijn baan als leraar Nederlands en geschiedenis op de hbs-b in Haarlem omdat hij weigerde de Duitse ariërverklaring te ondertekenen. Hij zat ook in het verzet. Van 1946 tot 1965 was hij Algemeen Secretaris van de Maatschappij tot Nut van het Algemeen, waar hij zich onder meer inzette voor bibliobussen – rijdende bibliotheken die boeken naar dorpen brachten. Voor de AVRO schreef hij meer dan vijftig hoorspelen en toneelstukken voor het amateurtoneel.

Diète zou later in Alkmaar de charmante katholieke arts Joseph E.A.M. Dierick ontmoeten, van wie ze nog vóór het huwelijk zwanger raakte. Het echtpaar vertrok rond 1925 naar Denekamp in Twente, waar Diète als huisartsenvrouw actief meewerkte in de praktijk van haar man. Uiteindelijk kreeg het echtpaar negen kinderen.

Aangespoeld

Marja Goud

In de bibliotheek van Het Scheepvaartmuseum werken medewerkers en vrijwilligers dagelijks aan het beheer van de rijke boekencollectie. Ze helpen bezoekers met hun vragen en zorgen ervoor dat de maritieme geschiedenis voor iedereen toegankelijk blijft. Hoofd bibliotheek Marja Goud en informatiespecialist Erwin van Delden lichten een aantal interessante titels uit de collectie toe.

De vis wordt duur betaald

Erwin van Delden

Raul Brandão (1867–1930) beschrijft in het in 1923 verschenen *De vissers* het dagelijks leven in de dorpen en stadjes langs de kust van Portugal. Hij kwam zelf uit een vissersfamilie. Zijn schetsen van het leven zijn lyrisch, schilderachtig, weemoedig. Hij beschrijft veelvuldig het licht en de kleuren (van de zee). Maar ook de harde kant van het vissersbestaan – de armoede, het natuurgeweld, de vele vissers die lang op zee blijven – komt aan bod. In Sítio (Nazaré) zijn de mannen van mei tot december weg voor de kabeljauwvangst. Zij nemen dan het enige matras mee. Vrouw en kinderen slapen in die periode op de grond, op kleden. Brandão is een romanticus, hij dicht zich een piratenhart toe.

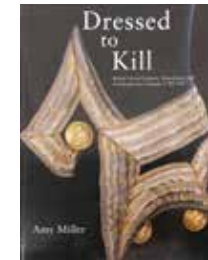
Als hij op de Berlengas – een eilandengroep zo'n vijftien kilometer uit de kust – bij de vuurtoren aankomt, lijkt het hem geweldig daar te wonen en te werken. De vuurtorenwachter ziet zijn leven anders. Hij wordt gek van het geluid van de golven en de wind, en wil zo snel mogelijk weg. Wat het boek bijzonder maakt, is Brandão's inventarisatie van de vismethoden, de visgronden, de schepen, de soorten vis, de vogels, de kleding. Zomaar wat namen van vissen: gaffelkabeljauw, blauwkeeltje, schildvis, slijmvis, tandbrasem, moeraal, girelle, hondshaai. Brandão noteert wat hij ziet: vrouwen lopen naar huis 'met de wijsvinger gestoken in de bek van schoongemaakte en panklare roggen'. Hij betreurt de overgang naar de industriële visserij. En vreest de uitputting die bij deze exploitatie hoort. Maar ook de traditionele tonijnvisserij in Ponta da Baleeira in de Algarve ervaart hij als een slachtpartij.

De industrievisserij is het thema van *Het krabbenschip* (1929). De roman is een aanklacht tegen en aanval op het kapitalisme. Het leven van de zeelui aan boord van het fabrieksschip is rauw. Na vertrek uit de haven van Hakodate op het Noord-Japanse eiland Hokkaido werken ze vijf maanden op de zee rond Kamtsjatka, op de grens met de Sovjet-Unie. Het schip telt acht gemotoriseerde vissersboten. Aan boord wordt de krab ingeblikt. De opzichter is wreed, geslapen wordt er weinig, op alles wordt bezuinigd, de dood is dichtbij. Een werker wordt door de voorman na een afranseling aan een lier gehangen. Uiteindelijk leidt het geweld tot een opstand. Takiji Kobayashi (1903–1933) was communist, maar zijn boek is meer dan een vehikel voor zijn boodschap. De angst, de stank, de uitbuiting – hij beschrijft het allemaal beeldend. Kobayashi werd meermaals gearresteerd en overleed tijdens 'een ondervraging'.

Het krabbenschip, De vissers: twee perspectieven op een opkomende en een verdwijnende wereld.

De vissers
Raul Brandão
Zaandam: Uitgeverij Oevers, 2025 – € 22,00

Het krabbenschip
Takiji Kobayashi
Amsterdam: Cossee, 2025 – € 21,99

Uniformen van de marine

Dressed to Kill geeft een geschiedenis van de opkomst van het Britse marine-uniform en is rijk geïllustreerd. Pas halverwege de negentiende eeuw werd kleding voor Britse matrozen gestandaardiseerd. Het boek bevat veel spotprenten uit de achttiende en negentiende eeuw, waardoor je ook een beeld krijgt van hoe de zeeman of marineman werd bekeken. De mode-invloeden op het uniform komen in het boek goed naar voren.

Tenues van de Nederlandse marine is eigenlijk een soort handboek om foto's en afbeeldingen mee te analyseren. Aan het begin wordt uitgelegd dat het voorschrift voor het marine-uniform de basis vormt voor het boek, en centraal staat. Die voorschriften komen chronologisch aan bod. F. Sint beschrijft hoe voorschriften voor uniformen in 1814 nogal losjes

werden ingevoerd, om snel van het gehate Franse uniform af te komen. Daarna werden ze steeds verder uitgewerkt en gereguleerd.

Aan de hand van het boek leer je op welke details en kledingstukken je moet letten als je wilt weten welke functie iemand had. Dat maakt het boek heel leerzaam, maar ook wat droogjes, zeker in vergelijking met de Britse variant ervan. Het is ook minder volledig. De gelegenheden waarbij de uniformen gedragen werden, maar ook de materialen, technieken en hoe je een uniform kon aanschaffen, komen niet aan bod.

Dressed to Kill: British Naval Uniform, Masculinity and Contemporary Fashions, 1748–1857
Amy Miller
Londen: National Maritime Museum, 2007 – € 57,62
(ook online te lezen, zoeken op titel)

Tenues van de Nederlandse marine: de officieren 1813–1913
F. Sint
Amsterdam: De Bataafsche Leeuw, 2016 – € 48,00
(tweedehands te koop)

Cultuur- geschiedenis van het matrozenpakje

'*Het stond je zo schattig*' vertelt over véél meer dan alleen het matrozenpakje als kinderkleding. We kunnen denken aan de 'braniekraag', het nu nog bekende type schouderkraag dat eerst echte elitekleding was en daarna in alle lagen van de bevol-

king in de mode kwam. Ignaz Matthey legt uit welke factoren van invloed waren op de matrozendracht: politiek, ideeën over kinderen, de Romantiek, erotiek, fotografie, strandvermaak en de mode-industrie zorgden ervoor dat deze in én weer uit de mode raakte.

'*Het stond je zo schattig*'. *Cultuurgeschiedenis van het matrozenpakje*
Ignaz Matthey
Zutphen: Walburg Pers, 2010 – € 19,95

Leven aan boord van een graanschip rond 1590

Van een proefschrift een aantrekkelijk publieksboek maken, dat lukt niet iedereen. Geke Burger is er goed in geslaagd, door de vondsten van het wrak *Scheurrak S01* overzichtelijk te verdelen in een aantal thema's en te verrijken met illustraties van andere voorwerpen, prenten en schilderijen. Daarmee is het een aantrekkelijk, goed leesbaar boek geworden.

Zoals Burger in haar inleiding stelt: 'Het ontbreekt in *Scheurrak S01* aan de spreekwoordelijke goudstaven, diamanten en rijkversierde voorwerpen. De waarde ligt juist in het alledaagse van het schip...' Verwacht hier dus ook geen *high fashion*, want het boek biedt een inkijkje in het dagelijks leven van de gewone zeeman in de late zestiende eeuw. De thema's die worden behandeld zijn: schip, lading, handel, bewapening, bemanning, scheepswerk, navigatie, voedsel, vrije tijd en gezondheid.

Wrakstukken. Leven aan boord van een graanschip rond 1590
Geke Burger
Zwolle: Waanders Uitgevers, 2025 – € 32,50

JOEY
IN BEELD

Illustratie: Piet Paris
Tekst: Isaïc Vogelsang

Mode-illustrator Piet Paris liet zich voor dit tweeluik inspireren door de tentoonstelling *Oceanista – Fashion & Sea*. In zijn kenmerkende stijl verbeeldt hij de rode bodywarmer van Duran Lantink, de blauwe strepen van Jean Paul Gaultier, een 'kapiteinsuniform' van Thom Browne en de *Miami Beach look* van Versace.

Een kijkje achter de schermen

Varen met een museumstuk tijdens SAIL

Een museumstuk stal de show tijdens SAIL. Niet in het museum, maar varend op het IJ. Stoomschip *Christiaan Brunings* uit 1900 had een erg drukke SAIL. Met een enthousiaste bemanning van vrijwilligers vervoerde het in acht vaarten honderden begunstigers en donateurs van het museum. En dat allemaal op koolzaadbriketten. Een kijkje achter de schermen met kapitein – en vrijwilliger – Cor Blok.

Tim Streefkerk

Zondag 17 augustus

SAIL vond plaats van 20 tot en met 24 augustus, maar voor Blok begon het evenement al een paar dagen eerder. Zaterdag 16 augustus nam hij zijn intrek aan boord. Blok: 'Meestal kom ik één of twee avonden voor vertrek aan boord. De *Christiaan Brunings* vaart niet zomaar weg. Vroeger stookten we zeker drie tot vier dagen aan de steiger om keteldruk op te bouwen. Met onze voorverwarmer stoken we korter. Maar nog steeds slaap ik er als het druk is, altijd met ook de hoofdmachinist aan boord.'

Deze keer gaat het toch allemaal net anders: 'Omdat het Oosterdok al op dinsdag 19 augustus gestremd wordt voor SAIL, moeten we eerder van onze vaste ligplaats af. Ook wordt er een loopbrug vanaf het museum naar het openbare Marineterrein aangelegd, precies waar wij normaal gesproken liggen.'

Schipper Cor Blok manoeuvrerend tijdens een van de vaarten tijdens SAIL: 'Het was soms wel even passen en meten.' Foto: Saffron Pape

Het schip vond een tijdelijke ligplaats bij de burens van de Koninklijke Marine: 'We zijn erg dankbaar dat het schip hier een tijdje kan blijven. Maar maandag vertrekken we al. Eerst bunkeren, daarna varen we door naar onze SAIL-ligplaats aan de De Ruyterkade. We zijn er dan al wat eerder, maar daardoor hebben we mooi uitzicht op woensdag.' Tijdens de SAIL-In vaart het schip namelijk niet. Niet alleen omdat de bemanning deze week al genoeg te wachten staat, ook omdat de intocht wel erg veel brandstof zou kosten. Blok: 'Dat is natuurlijk wel een beetje jammer.'

Woensdag 20 augustus

Op woensdag ligt het schip veilig aan de De Ruyterkade. Blok: 'Al varen we niet mee, we hebben vandaag genoeg te doen aan boord. Maandag hebben we kolen geladen. Daarna zijn enkele bemanningsleden naar huis gegaan. Nu druppelt iedereen langzaam weer binnen. Morgen hebben we de eerste vaartjes met passagiers, en vandaag zijn we druk met de laatste voorbereidingen. We maken het schip nog verder schoon en zorgen ervoor dat we klaar zijn voor de vaartjes.'

De voorbereidingen begonnen al maanden eerder. Zo is het houtwerk op het dek door de vrijwilligers aangepakt. Drijvende kracht was bootsman Jan Henk van Weerd. In de afgelopen maanden heeft hij grote delen van de stuurhut en ander houtwerk kaalgekrabd en opnieuw in de lak gezet, wat inmiddels erg nodig was. Van Weerd blijft bescheiden: 'Met schuren en lakken heb je het meeste onderhoud wel te pakken.' Het onderhoud was voor Van Weerd een principekwestie: 'Je wilt deze oude dame juist met SAIL op haar best hebben. Dat verdient ze.'

'Je wilt deze oude dame juist met SAIL op haar best hebben. Dat verdient ze'

Tijdens SAIL vaart de *Christiaan Brunings* helemaal op koolzaadbriketten, en ook dat vergt voorbereiding. Blok: 'We hebben nog nooit zo veel vaarten achter elkaar op koolzaadbriketten gedaan. We zijn heel benieuwd hoe het allemaal gaat. Steenkool bewaren we in de bunkers aan boord. Die zitten aan de zijkant van het schip, tussen de scheepshuid en de machinekamer. Door het temperatuurverschil tussen het water en de machinekamer ontstaat condens in de bunkers, iets wat de koolzaadbriketten erg slecht verdragen. We kunnen de briketten dus nog niet goed aan boord bewaren.'

De *Christiaan Brunings* vaart niet zomaar weg. De stokers beginnen een dag voor vertrek met stoken. Foto: Almicheal Fraay

Om toch op de koolzaadbriketten te kunnen varen besloot het museum tot een noodgreep. De briketten werden tijdens SAIL op de kade in een gehuurde container bewaard: 'Wel moeten we voor elke vaart de zakken aan boord sjouwen. We verwachten dat we zeker dertig zakken per vaart nodig zullen hebben, dus dat is wel even tillen.'

Vrijdag 22 augustus

Op vrijdag de 22ste heeft de bemanning het rustig. Blok: 'We varen vandaag maar twee keer en dat is goed te doen. Gisteren hadden we het een stuk drukker, toen voeren we drie keer.' Tijdens de vaarten ligt de snelheid erg laag. Je zou denken dat het dan voor de bemanning een rustig vaartje oplevert, maar dat valt tegen. Juist het manoeuvreren

kost veel inspanning, Blok: 'Als schipper kan ik op de brug alleen via de telegraaf om een andere snelheid vragen, ik heb zelf geen directe controle over de machine. De machinisten in de machinekamer moeten de snelheid handmatig instellen. Het wisselen van snelheid, en van voor- naar achteruit, zijn allemaal handelingen die de machinisten uit moeten voeren. Daar zit natuurlijk een vertraging in. Zo zijn zij tijdens het manoeuvreren echt continu bezig.'

En de drukte op het water? Blok: 'Het was gisteren eigenlijk erg goed te doen in de ochtend. De middag vond ik verbazingwekkend druk, toen was het soms echt even filevaren en goed oppassen.' Maar onveilig werd het volgens Blok nooit: 'Ik ken het schip goed. Ik weet wat het kan, en belangrijker: wat het niet kan.' Juist tijdens het avondvaartje was het een stuk rustiger op het water: 'Misschien doordat wij juist rond etenstijd naar buiten gingen.'

Op vrijdag kijkt Blok al met gemengde gevoelens terug op het experiment met de alternatieve brandstof: 'Met de koolzaadbriketten valt het niet allemaal mee. Varen gaat prima, want tijdens de rondvaarten gaat het allemaal zo langzaam dat het makkelijk bij te houden is voor de stokers. Een puntje is ook de gigantische hoeveelheid as die na het verbranden overblijft. Daar moeten we het na SAIL maar eens over hebben.'

De gepaviseerde *Christiaan Brunings* aan de De Ruyterkade, ligplaats tijdens de SAIL-week. Foto: Saffron Pape

'Hoe vaak krijg je nou de kans om zo dicht langs zulke schepen te varen?' Rechts is de bark *Europa* te zien, links de gaffelschoener *Avontuur*. Op de achtergrond het logistiek ondersteuningschip *Karel Doorman*. Foto: Saffron Pape

Dinsdag 26 augustus

Op dinsdag de 26ste is het schip weer terug bij het museum. De oplettende voorbijganger ziet het echter niet op de vaste ligplaats liggen, maar aan het terras ponton. Blok: 'Ja, we waren verdwaald.' Om serieuzer te vervolgen: 'Wij hadden van de SAIL-organisatie begrepen dat op maandag de brug bij onze ligplaats weer weg zou zijn. Maar toen we gisteren het Oosterdok weer in kwamen, lag de brug er nog. Daarom hebben we maar even aan het terras aangelegd. We weten nog niet wanneer we weer terug kunnen. Daarom hebben

we gisteren de vuren gedoofd en zijn we naar huis gegaan. We zullen maar met een sleper teruggebracht moeten worden.'

Het was al met al een enerverende week voor de bemanning: 'Erg bijzonder, ook voor ons. Hoe vaak krijg je nou de kans om zo dicht langs zulke schepen te varen?' Blok kijkt daarom tevreden terug: 'Ook bij de passagiers heb ik alleen maar blij gezichten gezien.' Het was soms best aanpotten. Blok: 'Maar we hebben vijf jaar om bij te komen.'

Passagiers van een SAIL-vaart op de *Christiaan Brunings*. Foto: Saffron Pape

Schipper Cor Blok in de stuurhut tijdens een van de SAIL-vaarten. Foto: Saffron Pape

Op de agenda

Gratis
entree voor
kinderen t/m
12 jaar!

In Het Scheepvaartmuseum bruist het van de activiteiten.
Bekijk hier wat er de komende maanden zoal te doen is.
Check de website voor het meest actuele en complete aanbod.

Foto's: Twycer

Bekijk hier de
volledige agenda

Instaprondleiding *Oceanista*

Elke zaterdag 13.30 uur voor families,
14.30 uur voor volwassenen

Ga mee met een tour door de tentoonstelling *Oceanista – Fashion & Sea* en duik in de maritieme modewereld. Van walvisschoenen en matrozenstrepen tot jurken van Iris van Herpen. Hier zie je hoe de zee ontwerpers inspireert tot de meest bijzondere fashion creaties.

Fashion Nights

6 februari, 13 maart, 3 april 2026

Dompel je onder in de modewereld en leer meer over de verhalen achter onze kleding. Samen met onder meer Janice Deul en Knits and Notes organiseren we drie avonden met talks, workshops en fashion. Kom naar een van de Fashion Nights en laat je inspireren door maritieme mode.

Oceanista - Moderoute

6+, tijdens de looptijd van *Oceanista* dagelijks
op te halen bij de informatiebalie

Ga zelfstandig op pad door *Oceanista* met deze kijktocht vol kijk- en tekenopdrachten. De zee zie je terug in stoffen, vormen en kleuren. Regenjassen, visserstruien... misschien herken je wel iets van de zee in je eigen kledingkast. Klaar? Vergeet je cadeautje niet op te halen!

Handwerk-workshops

Van goud borduren op uniformen tot je eigen visserstrui breien. Bij *Oceanista* organiseren we met Crafts Council verschillende handwerkworkshops. Bekijk de website voor meer informatie.

Kerstvakantie

20 december t/m 4 januari
(gesloten op 25 december & 1 januari)

In samenwerking met Cinekid brengen we de kerstvakantie helemaal in het teken van *Oceanista*. Ga zelf op pad met de Moderoute of kleur en ontwerp je eigen outfit en laat hem tot leven komen met de Fashion Filter Fabriek. Met Augmented Reality kun je jouw outfit direct bewonderen op je eigen lichaam. Poseren maar! Natuurlijk is ook de Cinekid pop-upbioscoop er weer.

Voorjaars- en meivakantie

14 februari t/m 1 maart & 18 april t/m 3 mei

Ook tijdens de voorjaars- en meivakantie is er genoeg te beleven voor jong en oud. Zo is er een creatieve inloopworkshop op het Open Plein en kun je van je oude kleren een heel nieuw knuffel-zeewezen maken. Houd de website in de gaten voor meer informatie.

Waterschip

Van wrak tot verhaal

Onbekend, model van een Marker waterschip, ca. 1800 – ca. 1850, scheepsmodel, collectie Rijksmuseum Amsterdam, NG-NM-11404

In 1972 stuitte een landeigenaar in Zeewolde tijdens het ploegen op de resten van een waterschip, Z031. Dat lijkt vreemd, een wrak van een vissersschip in de polderbodem van Flevoland. Toch komt dit vaker voor. Ooit kolkte hier namelijk het water van de Zuiderzee. Deze zee en het wrak krijgen een grote rol in een nieuwe tentoonstelling van Het Scheepvaartmuseum. Van 12 december tot 25 mei 2026 presenteert het museum de tentoonstelling *Waterschip. Van wrak tot verhaal*, in samenwerking met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) en Museum Batavialand.

Tom Nouwen

Het oudste waterschip

In de nieuwe tentoonstelling *Waterschip* staat het wrak met de naam Z031 symbool voor maritieme archeologie op land. Z031 is namelijk bijzonder, het is het oudste bekende wrak van een waterschip. In de tentoonstelling wordt dit wrak als case-study gepresenteerd, voor de vragen die maritiem archeologen op kunnen lossen. Het wrak kreeg zijn naam door de vindplaats, Zuidelijk Flevoland, kavel 31.

Aan de hand van dendrochronologisch onderzoek (jaarringenonderzoek) naar het hout is vastgesteld dat het rond 1520 gebouwd is. Z031 geeft daarmee een uniek inkijkje in de vroege zestiende eeuw. De constructie biedt informatie over de Nederlandse houten scheepsbouw, de inventaris vertelt iets over het leven aan boord en met de aangetroffen visresten kan vastgesteld worden naar welke vissoorten er vraag was. De visresten werden gevonden in de bun, een ingenieus waterhoudend compartiment in het midden van het waterschip waarin vis levend bewaard kon worden. In deze bun zaten gaatjes, waardoor het water continu ververs werd.

Toch vertelt het wrak niet het hele verhaal van Z031. De vondsten uit het wrak worden in de tentoonstelling gecombineerd met museale objecten. Zo is in de tentoonstelling een scheepsmodel uit de collectie van het Rijksmuseum te zien. Het model is waarschijnlijk vervaardigd in de eerste helft van de negentiende eeuw. Hoewel het model dus bijna driehonderd jaar jonger is dan Z031, geeft het toch een goed beeld van dit schip. Waterschepen zijn door de jaren heen maar weinig veranderd.

Wat opvalt aan het model is de stevige bouw en het ontbreken van zijwaarden. Er is een kleine dekopbouw te zien: hier was een kleine woning, die deels over de bun doorliep. Deze was afgedekt met een bol dak. Een opvallend verschil tussen het model en Z031 is de scheepshuid. Z031 had een overnaadse scheepshuid waarbij de huidplanken elkaar deels overlaptten, terwijl het model juist gladboordig is en de huidplanken op elkaar aansluiten. Dit past goed bij de datering van Z031: een aantal jaar na de bouw van Z031, tussen ca. 1530 en 1550, vond de overgang naar gladboordige constructies van waterschepen plaats. Het model is bijzonder omdat er van dit soort werkschepen niet vaak modellen werden gemaakt.

Flevoland is een van de grootste scheepskerkhoven ter wereld

Scheepswrak Z031 tijdens de Veldschool Scheepsarcheologie Flevoland in 2024

Maritiem archeologisch onderzoek

Flevoland is een van de grootste scheepskerkhoven ter wereld. Voordat de Zuiderzee werd afgesloten en Flevoland werd ingepolderd, was de zee een druk verkeersplein. En daar kwam dikwijls een schip in de problemen. Nog steeds worden er daarom regelmatig scheepswrakken in de polderbodems gevonden. Omdat wrakken in het stabiele klimaat in de grond goed bewaard blijven, bewaart de RCE deze in sommige gevallen in situ. Zo blijft ook de relatie tussen schip, vindplaats en grondlagen intact.

Nadat het wrak in 1972 werd ontdekt, bleek recentelijk dat de conditie van het wrak toch achteruitging. Besloten werd om het wrak op te graven en te onderzoeken. Vanaf 2022 is dit wrak het studieobject van de Veldschool Scheepsarcheologie Flevoland, georganiseerd door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) en Museum Batavialand. In dit samenwerkingsprogramma krijgen studenten en vrijwilligers de kans om ervaring op te doen met archeologisch onderzoek door Z031 te onderzoeken. In de tentoonstelling *Waterschip* nemen experts bezoekers mee in het specialistische onderzoek dat tijdens deze opgraving werd uitgevoerd.

Ook de inventarissen van wrakken als Z031 zijn een schat aan informatie. In *Waterschip* is een zestiende-eeuwse puntneuskruik te zien die in het wrak werd aangetroffen. Puntneuskruiken, zo genoemd omdat ze decoratieve gezichtjes met puntneuzen hebben, waren tussen 1475 en 1525 enorm populair. Mensen schonken er vooral bier uit.

Wrakvondsten worden in *Waterschip* gecombineerd met museale objecten

Een waterschip bij de Amsterdamse haven. Detail uit een schilderij van Ludolf Backhuysen, *Schepen op de rede van Amsterdam*, 1657-1665, 2003.0861

Puntneuskruik gevonden in Z031 tijdens de Veldschool Scheepsarcheologie Flevoland

In de tentoonstelling zal ook een rapier(zwaard) te zien zijn. Het wapen werd gevonden in het wrak *OW10*, een vergelijkbaar waterschip. De aanwezigheid roept vragen op als: waarom voeren deze vissersschepen met dit soort wapens aan boord? In dit wrak werden ook fragmenten van een hellebaard gevonden. Een verklaring kan zijn dat er een gewapende escorte aan boord was vanwege de spanningen op de Zuiderzee tijdens de Tachtigjarige Oorlog.

Waterschepen en Amsterdam

De waterschippers waren met hun vis graag gezien in Amsterdam. Zij speelden een belangrijke rol in de toevoer van voedsel voor deze groeiende stad. Vis was een belangrijk volksvoedsel, het was eiwitrijk en relatief goedkoop. In de zeventiende eeuw hadden de waterschippers zelfs een tijdlang een eigen haven, naast de Oude Stadsherberg in het IJ. Hun vangst verkochten ze vaak zelf op de vismarkt op de Damsluis. Om daar een waterscheepsbank (verkoopspunt) te huren moest een waterschipper poorter (inwoner) van de stad Amsterdam zijn. In de tentoonstelling is een schilderij van Ludolf Backhuysen (1630-1708) uit de periode 1657-1665 te zien met daarop een aantal waterschippers aan het werk op het IJ (zie afbeelding links). Vanaf hun waterschip laden ze manden met vis over op een kleiner schip. De vis is hoogstwaarschijnlijk bestemd voor de Amsterdamse vismarkt.

Zo blijken scheepswrakken informatiebronnen van grote waarde, zeker in combinatie met museale objecten. Aangezien er nog diverse wrakken in de Flevolandse grond liggen, kunnen we nog veel nieuws te weten te komen over de geschiedenis van het leven op en rond de vroegere Zuiderzee.

Kom aan boord

De Vereniging Nederlandsch Historisch Scheepvaart Museum maakt behoud, onderzoek en uitbreiding mogelijk van de wereldberoemde collectie van Het Scheepvaartmuseum. Lid zijn van de Vereniging betekent deel uitmaken van een hechte gemeenschap die het maritieme erfgoed een warm hart toedraagt. Jouw contributie, donatie, schenking of legaat helpt de Vereniging en daarmee Het Scheepvaartmuseum haar doelen te bereiken. Er zijn verschillende lidmaatschappen. Kies zelf de meest geschikte.

Vriend

€ 75 per jaar voor twee personen

Als Vriend geniet je onbeperkt van het museum, samen met een gast. Je krijgt 15% korting in de winkel en het restaurant en ontvangt uitnodigingen voor speciale activiteiten zoals voorbezoeken en lezingen en twee keer per jaar het magazine *Zeemagazijn*.

Jonge Compaen

€ 75 per jaar voor twee personen

Jonge Compaenen zijn de ambassadeurs van de toekomst, met dezelfde privileges als Vrienden. En ze worden uitgenodigd voor exclusieve Jonge Compaen-bijeenkomsten zoals de Zomerborrel.

Compaenenkring

€ 250 per jaar voor twee personen

Jonge Compaenen die 35 jaar worden, zijn van harte welkom om door te stromen naar de Compaenenkring en zo betrokken te blijven bij de Vereniging. De Compaenenkring biedt dezelfde voordelen als de Jonge Compaenen, en de leden worden ieder jaar uitgenodigd voor de Zomerborrel. Daarnaast organiseert het museum jaarlijks één extra event.

Fellowshipskring

Vanaf € 250 per jaar voor twee personen

Leden van de Fellowshipskring maken onderzoek naar de maritieme geschiedenis en de collectie van Het Scheepvaartmuseum mede mogelijk en dragen bij aan talentontwikkeling. Dankzij speciale beurzen kunnen verschillende fellows diepgaand onderzoek doen naar de museumcollectie. Begunstigers hebben dezelfde privileges als Vrienden, en krijgen daarnaast uitnodigingen voor bijeenkomsten zoals de jaarlijkse Kennismiddag Fellowshipskring.

Nautische Kring

€ 1.000 per jaar voor twee personen

De begunstigers van de Nautische Kring delen een liefde voor watersport. Naast dezelfde privileges als Vrienden ontvangen begunstigers twee exclusieve evenementen per jaar: een groot diner en een vaartocht of een gezamenlijk bezoek aan een kunstbeurs.

Een borrel op de clipper *Stad Amsterdam*. Foto: Alizé

Interesse?

Voor meer informatie en aanmelden zie hetscheepvaartmuseum.nl/vnhsm. Of neem contact op via vereniging@hetscheepvaartmuseum.nl of 020 523 2222.

Herinneringen aan de zee: voor nu én in de toekomst

Nalatenschappen zijn van onschatbare waarde voor Het Scheepvaartmuseum. Dankzij deze bijdragen kan het museum tentoonstellingen maken, educatieve programma's ontwikkelen en bijzondere objecten verwerven. Ze maken mede het behoud en de verdieping van onze maritieme geschiedenis mogelijk. Met uw steun blijven de herinneringen aan de zee levend – voor deze én latere generaties. Ans de Graaf (88) is sinds 2006 lid van de Vereniging Nederlandsch Historisch Scheepvaart Museum en heeft de Vereniging opgenomen in haar testament.

Carmel van der Veeke

'Mijn vader was kapitein op een koopvaardijship. Hij was de zoon van een schipper op een houten zeillogger en ging op elfjarige leeftijd als scheepsjongen naar zee. Hij heeft een indrukwekkende loopbaan opgebouwd in de zeevaart, begonnen als stuurman en schipper in de visserij en later van stuurman tot gezagvoerder in de grote vaart, voornamelijk vrachtschepen met passagiersaccommodatie naar Zuid-Amerika. Zelf heb ik diverse kustreizen meegemaakt, met Antwerpen, Rotterdam, Hamburg en Bremen als havens.

Op achttienjarige leeftijd ben ik zelf begonnen met zeilen. De maritieme wereld maakte zo al vroeg deel uit van mijn leven.'

Tijdens haar studietijd kwam De Graaf via een vriend in contact met het museum. 'Hij had grote interesse in maritieme geschiedenis en was al lid van de Vereniging. Hij maakte mij enthousiast om ook lid te worden. Ik was snel overtuigd, want Het Scheepvaartmuseum sluit qua inhoud en activiteiten goed aan bij mijn interesses.'

Ans de Graaf op de bark *Europa*, een driemaster waarmee ze in 2006 als opstapper heeft gevaren van Kaapstad naar het Britse Portsmouth
Eigen foto

Wat spreekt haar aan in het museum? 'Met name de inhoudelijke, maritieme focus. Ik waardeer de onderzoeken die worden verricht door de fellows en de activiteiten die daaromheen worden georganiseerd, zoals de symposia.'

Over haar besluit om de Vereniging in haar testament op te nemen zegt ze: 'Mijn vader had ook enkele instellingen in zijn testament opgenomen, waardoor ik al bekend was met het principe van nalaten. Bovendien heb ik geen broers of zussen aan wie ik kan nalaten. Daarom heb ik ervoor gekozen om een aantal instellingen op te nemen, waaronder de Vereniging.'

'De maritieme wereld maakte al vroeg deel uit van mijn leven'

Ook andere leden ervaren het museum op bijzondere wijze. Jan Wetzlar (85) werd in 1988 lid, trad in 2014 toe tot de Fellowshipkring en is nog altijd bij het museum betrokken als vrijwilliger van de bibliotheek.

'Ik werd lid omdat ik eigenaar was van een voormalig Rijkswaterstaatvaartuig en ontdekte het museum als plek waar ik mijn kennis en passie kon delen met andere geïnteresseerden.'

Zijn betrokkenheid groeide toen hij ging helpen bij het inventariseren van een fotografische collectie van de Stoomvaart Maatschappij Nederland. 'Ik vond het prachtig om zo dicht op de collectie te kunnen zitten en zo betrokken te zijn bij de inhoud. Dat wilde ik graag blijven doen.' Jan werd daarom een vaste vrijwilliger van de bibliotheek. 'Voor mij voelt het als een pure werkvakantie om hier te zijn,' aldus Wetzlar.

Jan Wetzlar in de bibliotheek van Het Scheepvaartmuseum.
Foto: Wilmar Boers namens Beeldvoerders

De verhalen van De Graaf en Wetzlar laten zien wat Het Scheepvaartmuseum voor mensen kan betekenen. Hoe het mensen inspireert en hun liefde voor de zee en haar geschiedenis beantwoordt. Ook u kunt met uw nalatenschap hieraan bijdragen door uw passie en betrokkenheid door te geven, zodat de herinneringen aan de zee nu én in de toekomst verteld worden en mensen met hart voor de maritieme geschiedenis met elkaar verbonden blijven.

Overweegt u Het Scheepvaartmuseum of de Vereniging in uw testament op te nemen? Carmel van der Veeke, relatiemanager nalatenschappen, gaat graag met u in gesprek en zal laten zien hoe uw betrokkenheid, groot of klein, blijvend verschil kan maken.

Heeft u het museum al opgenomen in uw testament? Ook dan gaat zij graag met u in gesprek, om meer te horen over uw beweegredenen en liefde voor het museum. En om u te bedanken!

U kunt haar bereiken via:
nalaten@hetscheepvaartmuseum.nl of 020-523 22 02

Het verhaal achter het vermogen

Marijn Moesbergen

Op de ALV in mei ben ik, Marijn Moesbergen, als penningmeester toegetreden tot het bestuur van de VNHSM. Ik voel me vereerd en kijk met veel plezier en energie uit naar de toekomst.

Een van de verdiensten van mijn voorganger, de helaas veel te vroeg overleden Michiel de Brauw, is dat hij op meerdere fronten aan de basis stond van de Beleggingscommissie. De lijn die Michiel heeft uitgezet zullen we volgen en versterken.

Een moment waarbij dit prachtig tot uiting kwam was tijdens een afscheids- en welkomstetentje met oude en nieuwe leden van de Beleggingscommissie. De commissie moet samen met onze

huisbankier Insinger Gilissen het stamvermogen van de Vereeniging beheren. Aandelen, obligaties, ETFs, lang of kort vastleggen, de hoeveelheid liquide middelen... de commissie zorgt voor visie en scherpte.

Uit het stamvermogen, het totaal aan bezittingen van de Vereeniging, worden aankopen gefinancierd, onderhoudskosten gedekt en onderzoek en educatie opgezet. Het stamvermogen moet gezond blijven, daarom is een behoorlijk rendement vereist – maar ook weer niet het onderste uit de kan. Daarnaast ontvangen we met regelmaat legaten. Deze vervullen ons met grote dankbaarheid. Zij laten de sterke betrokkenheid bij onze Vereeniging zien.

Terug naar het etentje. Die avond namen we na vele actieve jaren bij de commissie afscheid van Gerard Vehmeijer en Daan Lunsingh Scheurleer. Ook oud-commissieleden Peter Koster en Wouter Hoek, al enige tijd teruggetreden, ontvingen alle lof. De commissie is overigens niet leeggelopen: met Adriaan Peijnenburg, Jan Willem Cramer en Tim Bax is zij weer op volle sterkte. Tijdens deze avond werd Michiel gememoreerd als inspirator, verbindend, goede vriend en hoeder van de financiën.

Over geld praten is saai, helemaal tijdens een diner. Maar als het inzetbaar is voor al het moois van het museum, gaat het leven. We hoorden anekdotes over een reis naar Sint-Petersburg, zeilavonturen op zee en kunst in het museum. Met een goede toast op Michiel en grote dank aan Gerard en Daan sloten we de avond af.

De nieuwe leden van de Beleggingscommissie:

Adriaan Peijnenburg is na veertig jaar werken in het vermogensbeheer met pensioen. Hij is gespecialiseerd in advisering en begeleiding van stichtingen, verenigingen en belangenorganisaties.

Jan Willem Cramer houdt vurig van boten, is begonnen als wedstrijdzeiler in de Pampusklasse en heeft grote interesse voor cultureel erfgoed. Zijn jarenlange beleggingservaring komt enorm van pas.

Tim Bax is de jongste aanwinst. Hij heeft Finance & Investments gestudeerd en werkt sinds 2017 als aandelen- en optiehandelaar bij een hedgefund.

Marijn Moesbergen ging na zijn studie economie aan de slag bij het Amerikaanse handelsbedrijf Cargill en werkte in de vrachthandel, haven en cacaohandel. Daarnaast voelt hij grote hartstocht voor zeilen en kiten en alles wat zich op en rond het water afspeelt.

De Beleggingscommissie, v.l.n.r. Marijn Moesbergen, Wouter Hoek, Daan Lunsingh Scheurleer, Peter Koster, Gerard Vehmeijer en Manuel Kohnstamm

Activiteitenkalender 2026

Alle activiteiten zijn onder voorbehoud van wijzigingen. Nadere informatie ontvangt u per mail.

Vereeniging Nederlandsch Historisch Scheepvaart Museum

Alle leden

vrijdag 27 februari
Fellowshippmiddag

maandag 18 mei
Algemene Leden Vergadering

Zaterdag 26 september
Scheepsmodellenexpo

oktober
Opening najaars-tentoonstelling

zaterdag 14 november
Museumsymposium

Nautische Kring

zaterdag 14 maart
TEFAF Maastricht

Donderdag 2 april
Nautische Kring-diner

Fellowshippkring

Donderdag 5 november
Kennismiddag Fellowshippkring

Jonge Compagnen

donderdag 21 mei
Young Professionals Night – Amsterdam Art Week

vrijdag 19 juni
Zomerborrel

zaterdag 7 november
Museumnacht

november
PAN Amsterdam

Het Compagnie Fonds

zaterdag 14 maart
TEFAF Maastricht

april
Pakhuys-lezing/excursie

juni
Zomerevent

september
Heeren 17 Cup

maandag 23 november
Jaardiner

#museumvanjou